

CHK'D JUL 11 1966

NEW YORK PUBLIC LIBRARY  
DIV. S  
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231  
NEW YORK 17, N.Y.

# VIENYBĖ

1886 - 80th ANNIVERSARY YEAR - 1966

80 M. 18 N.

192 Highland Boulevard  
Brooklyn, N. Y. 11207.

1966 M. BIRŽELIO (JUNE) 23 D.

Telefonas:  
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

**ENCIKLOPEDIJOS LEIDĖJAS JUOZAS KAPOČIUS,  
PRIEŠ NAUJĄ UŽDAVINĮ - LITUANISTIKĄ ANGLISKAI.  
(Plačiau žiūr. 6 ir 7 psl.)**

S. Narkėliūnaitės nuotrauka



V-2

VI

## Lietuviškoje Chicagoje

\* LIETUVIŲ DAILĖS STUDIJSOS mokinių paroda prasidėjo birželio 11 d. "69" meno galerijoje Marquette parke. Šios studijos mokiniai, kurių yra 37, meną studijavo tos pačios galerijos patalpose. Jiems dailės dalykus dėstė šie dailininkai: Povilas Kaupas, Viktoras Petravičius, Juozas Mielulis, Mikas Šileikis. Paroda tęsis iki birželio 25.

Nuo birželio 8 iki 15 dd. Čikagolono galerijoje vyko lietuvių dailininkų paroda, kurioje su savo darbais dalyvavo 16 kūrėjų, daugumoje iš jaunųjų tarpo. Ši paroda surengta ryšium su Tarptautinės moterų federacijos posėdžiais Chicagoje, norint, kad delegatės galėtų susipažinti su lietuvių moterų kūryba.

\* CICERO AUKŠT. LITUANISTIKOS MOKYKLĀ ir pradžios mokyklos lituanistikos klasė baigė mokslo metus. Pirmoji mokslo metų užbaigimo iškilnė įvyko birželio 4 d., o antroji -- birželio 5 d. šv. Antano par. salėje. Iškilnių programoje buvo pasakyta gražių linkėjimų jaunesiems, siekiantiems žinių lietuviškuose dalykuose. Gabesnieji mokiniai gavo dovanų. Taip pat jaunimas parodė savo sugebėjimus dainose, šokiuose, deklamacijose. Aukštesniajai mokykla vadovauja Česlovas Grincevičius, o pradžios mokyklos lituanistikos klasei -- Juozas Kreivėnas, kuris taip pat diriguoja tos klasės chorą.

\* ADELĖ ŽEMAITAITIENĖ aplankė savo seserį -- Marcelę Gedminienę, gyvenančią Sydnejuje, Australijoje, kurios nebuvo mačiusi jau 17 metų.

\* CHICAGO SUN-TIMES dienraštis birželio 9 d. laidoje įdėjo platų straipsnį apie Balzeko lietuvių kultūros muziejų, kuris atidarytas birželio 22 d. šalia Balzeko automobilų parduotuvės esančiame pastate -- 4012 S. Archer Ave. (prie California Ave.) Kaip rašoma, šio muziejaus įsteigimas Balzekui kaštavo apie 150,000 dol. "Tai yra pirmas ir labiausiai išbaigtas tos rūšies

muziejus visame krašte. Jis yra skirtas lietuviams ir amerikiečiams lietuviams," -- taip pareiškė Balzekas laikraščio korespondentui. Muziejų bus galima lankyti nemokamai kiekvieną dieną nuo 1 iki 4,30 val. Sun-Times įdėjo ir Balzeko nuotrauką prie muziejaus eksponato -- šarvoto riterio. Apie šį muziejų rašė ir kita Chicago spauda.

\* STANLEY YANKUS, buvęs ūkininkas Dowaglac, Mich., kuris nesutikdamas su valdžios kišimais į ūkininkavimą, 1959 m. išvažiavo į Australiją, dabar gyvena Henley & Grange miestelyje netoli Adelaidės. Yankus, kuris, prieš išvažiudamas į Australiją, buvo tapęs Amerikos garsenybe, dabar yra 47 metų amžiaus ir gyvena su žmona ir trimis vaikais. Apie jį rašė Chicago Tribune birželio 12 d. laidoje. (Viename laiške Vienybės redaktorei S. Narkėliūnaitėi iš Australijos jis rašė, kad jis nenori nieko girdėti apie Jungtines Tautas.)

### LAI DOTUVĖS IR DRAUGO DIENRAŠTIS

Buvome trumpai rašę apie S. Kairio-Kaminsko ir K. Bielinio palaikų palaidojimą Chicago lietuvių tautinėse kapinėse, pamindami faktą, jog Draugo dienraštis atsiskaitė patalpinti šių iškilnių apmokamą skelbimą. Platų straipsnį "Draugo marijonų daktarė" tuo reikalu paskelbė Keleivis (birželio 8 d.). Ten, tarp kito, rašoma:

"Kaip tą jų (Draugo) elgesį reikia pavadinti? Kam Draugas tarnauja? Jis skelbia "laisvojo pasaulio lietuvių dienraščiu," o atsisako tiems lietuviams pranešti apie Lietuvos nepriklausomybės akto autoriaus ir pasirašytojo S. Kairio ir Lietuvos knygnešių karallaus sūnaus, įžymaus kovotojo dėl Lietuvos laisvės K. Bielinio palaikų padėjimo iškilmes Tautinėse kapinėse! Juk Draugo puslapiuose galima rasti žinių apie visokių svetimų tikinčiųjų ir netikinčiųjų gyvenimą ir mirtis, net apie savižudžių ir pagonių, o kodėl taip baisu pranešti apie savų garbingų žmonių laidotuves? Juk ne Draugo marijonų tautinėse kapinėse laidojami..."



LIETUVIS LAKŪNAS. - Kapitonas R. Ugianskis nuo liepos 3-čios išstojo iš karo aviacijos ir pradeda lankyti "Pan American" oro linijas pilotų mokyklą New Yorke.

V. Zalatoriaus nuotrauka

## RASK-RASČIAUSKO ĮSPŪDŽIAI LIETUVOJE

Zinomas keliautojas ir kelionių agentūros savininkas Vladas Rask-Rasčiauskas ir jo vadovauta lietuvių ekskursija Lietuvoje, sugrįžo į Chicago.

Jie Lietuvoje praleido dvi savaites, ir kiekvienas iš ekskursantų gavo progos porai dienų nuvykti į savo tėviškes. Vykusiųjų tarpe buvo ir vienas katalikų kunigas, kuriam buvo leista Lietuvoje laikyti pamaldas. Žodžiu, visi ekskursijos dalyviai buvo patenkinti savo viešėjimu tėvynėje ir kalbėjo, kad, jeigu vėl pasitaikytų proga, ten greitai vyktų.

Pats Rask-Rasčiauskas buvo nuvykęs į Panevėžį,

kur gyvena jo giminės ir kur jis praleido jaunystę. Visur buvo sutiktas šauniai, gerai pavalšintas, ir jis pats namiškiams nuvežė dovanų.

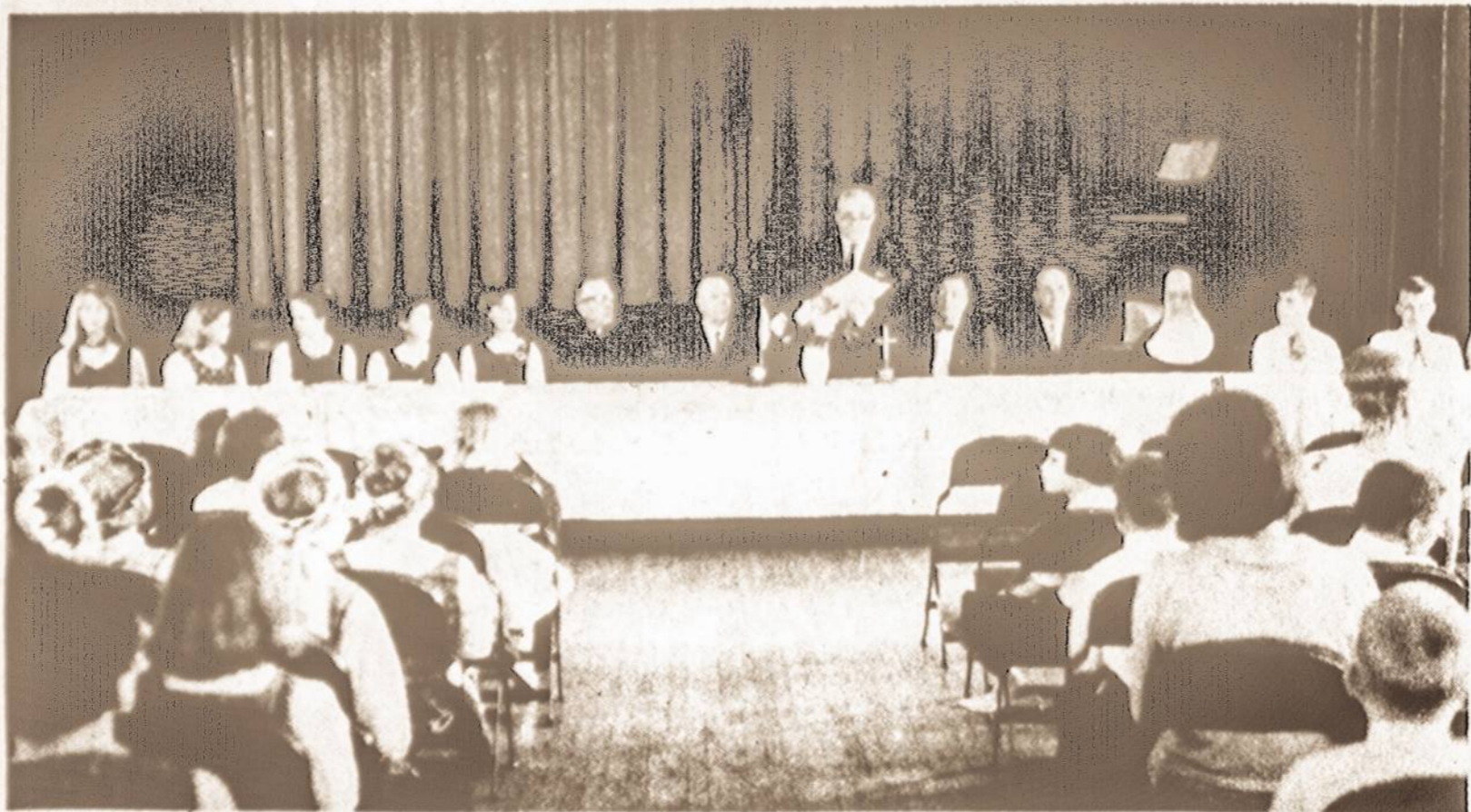
Apie savo kelionę į Lietuvą Rasčiauskas pasakojo Naujienų dienraščio gegužinėje, įvykusioje birželio 12 d. Bučo darže. Jo pasakojimų publika atidžiai klausėsi.

Rasčiauskas kalbėjo atvirai ir drąsiai, visai ne taip, kaip Naujienose rašoma. Jis savo kalbą baigė žodžiais: "Tegyvuoją mūsų Lietuvai! Čia jau Naujienų biznio vedėjas Gudelis neiškentė ir pataisė: "Tegyvuoją laisva Lietuvai!" (Gana atviras Rasčiausko pasakojimas apie ke-

lionę buvo įdėtas ir Naujienų laikraštyje birželio 13 d. numeryje.

Ikšiol Rasčiauskas vadovavo Wide World kelionių agentūrai. Dabar jis pereina dalininku į kitą -- Beale-Rask Travel Service kelionių agentūrą. Ši agentūra yra patogioje vietoje -- Chicago vidurmiestyje -- 67 E. Madison St., tel. FI 5-2368. Iš šios vietos jis žada vėl tarnauti savo tautiečiams visuose kelionių reikaluose, o ypačingai tiems, kurie nori vykti į Lietuvą ar iš ten atsiliepti savo gimines. Apie jo naują kelionių įstaigą netrukus Vienybėje bus platesnis skelbimas.

E. TYL.



BAIGĖSI METAI. - Lietuvių kalbos pamokų vedėjas J. Kreivėnas (stovi) atsisveikina su šv. Antano parapijos mokyklos lituanistinės klasės mokiniais Ciceroje, prie Chicago, birželio 4 d. Kairėje mokyklos aštuonius skyrius baigę mergaitės, dešinėje berniukai. Viso 19. Suogetę iš kairės: kapelionas kun. dr. A. Juška, LB apylinkės pirmininkas S. Igaunis, Kreivėnas, tėvų komiteto pirmininkas J. Arštikis, Aukštesniosios lituanistikos mokyklos direktorius C. Grincevičius ir šv. Antano mokyklos vedėja Seselė Marionetė.

V. Zalatoriaus nuotrauka

## Šiluvos kopyčia mūsų periodikoje

Rugsėjo mėnesio pradžioje bus šventinama lietuvių kopyčia, įrengta Nekaltar pradėtos švč. Marijos šventovėje Washingtone. Ši kopyčia, kaip anksčiau buvo skelbiama, kainavo apie 350 tūkst. dolerių (jų daugumas surinkta iš lietuvių), o ypačingai daug ji rado vietos diskusijoms mūsų spaudoje dėl vardo parinkimo. Dauguma rašiusiųjų buvo nepatenkinti Šiluvos vardu ir siūlė Aušros Vartų vardą.

Knygų Lentynos redaktoriaus A. Ružanec-Ružancovas suregistravo 1963-1965 metais išleivijos periodinėje spaudoje tilpusius rašinius, liečiančius tą kopyčią ir išspausdino (mašinėle per kalnę) 7 puslapių leidinėlių "Šiluva ar Aušros Vartai?" (Polemika JAV ir Kanados lietuvių spaudoje dėl lietuviškos kopyčios N. P. Švč. Marijos šventovėje Washingtone vardo).

Šiame leidinyje yra suregistruoti 59 straipsniai iš 14 Amerikos ir Kanados liet. periodinių leidinių. Daugiausia Šiluvos kopyčios klausimu rašė: Draugas -- 12 straipsnių, toliau Chicago Laisvoji Lietuva -- 10 straipsnių, Clevelando Dirva

-- 7, Vienybė -- 6, Darbininkas, Keleivis, Naujienos, Tėviškės Žiburiai -- po 4 ir t. t.

Iš Vienybės yra suregistruoti šie rašiniai: Girkaklys -- "Kodėl Šiluva?" (1964 m. Nr. 19), Al. Gimanto -- "Likime prie Aušros Vartų vardo šventovės Washingtone." (1963 m. Nr. 31), K. A. Girvilo "Mūsų Vilnius" (1964 m. Nr. 31) A. Ignaičio "Šiluva, Šiluva" (1964 m. Nr. 35), Vytauto Širvydo "Tuščias kūlimas" (1964 m. Nr. 43).

Kituose laikraščiuose šiuo klausimu rašė: J. J. Bachūnas (Dirva), vysk. Vincentas Brizgys (Draugas), Stasys Yla (Draugas), prel. J. B. Končius (Kristaus Karaliaus Laivas, Moterų Dirva, Tėviškės Žiburiai, Draugas, Darbininkas) Vytautas Meškauskas (Dirva), S. Michelsonas (Keleivis), A. Trečioškas (Dirva) ir kiti.

Straipsnius suregistravęs A. Ružanecovas pažymi: "... turime įspėti, kad nepavyko visų straipsnių suregistruoti. Mat, negauname Naujienų nuo 1961 metais pradėto Knygų Lentynos boikoto..."

E. ŠULAITIS

Tel. TAylor 7-9842

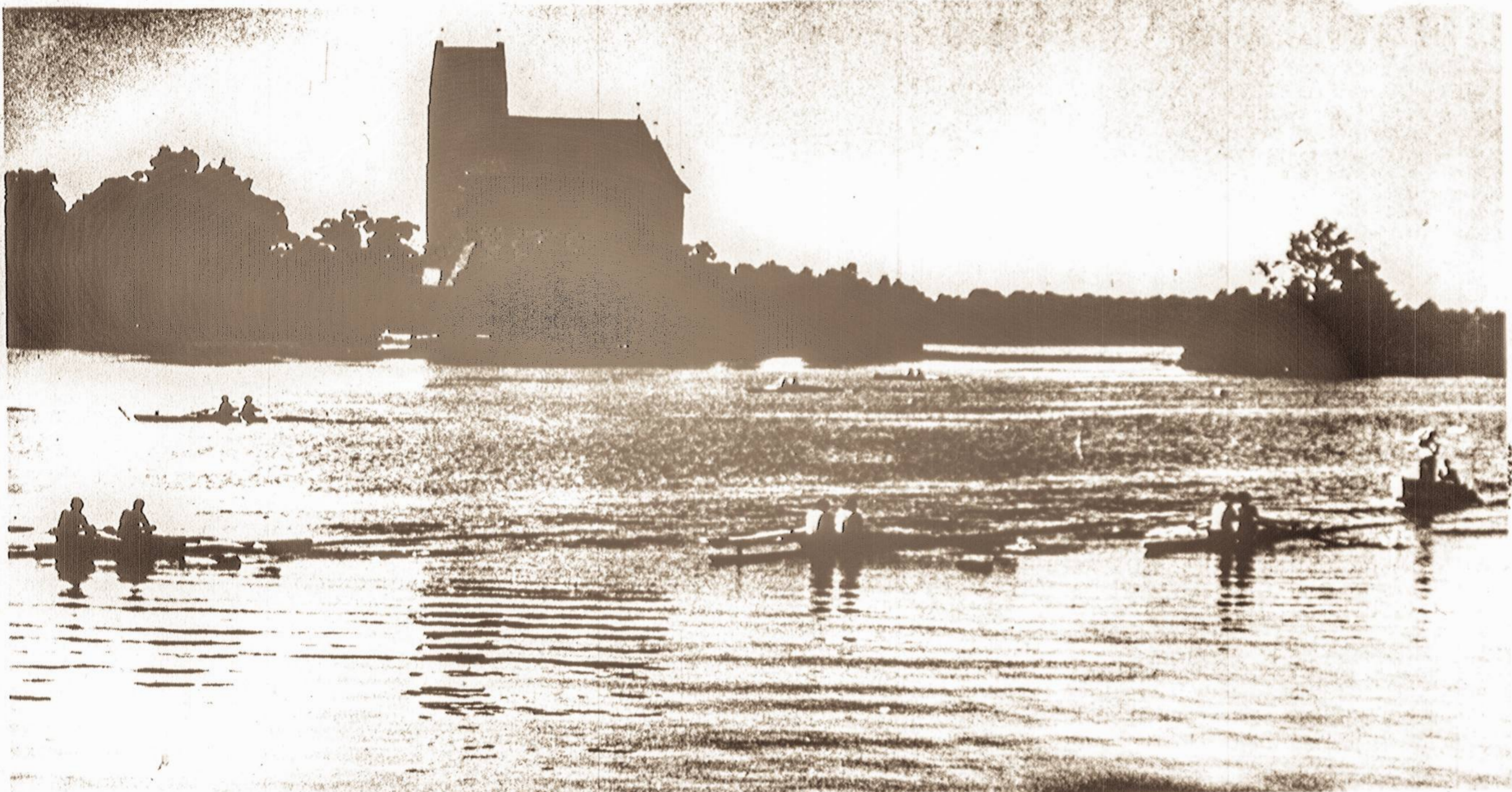
T H E

Arlington

ONA IR JONAS  
VALAIČIAI  
Savininkai

Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.



Iš šių vasarą Lietuvą aplankusių lietuvių patirame, kad Trakai buvo ir tebėra mėgiamiausia turistų vieta.

## Lietuvoje išleidžia J. Tysliavos "Rinktine"

### VYTAUTAS ZALATORIUS

"Vagos" leidykla Vilniuje šiemet dideliu tiražu išleidžia Juozo Tysliavos eilėraščių rinkinį. Leidyklos katalogas apie autorių ir jo kūrybą štai ką rašo:

"J. Tysliava (1902-1961) — talentingas, bet prieštaringas poetas. Kurį laiką gyveno Paryžiuje, 1932 m. emigravo į JAV, kur gyveno ir dirbo iki mirties.

Jo eilėraščiai pasižymi žaismingu lyrizmu ir formos muzikalumu, juose nemaža romantinio pakilumo. Geriausi J. Tysliavos eilėraščiai ekspresyviūs, veržlios nuotaikos.

Rinktiniėje dedami eilėraščiai iš rinkinių "Žaltvykslės" (1922), "Traukinys" (1923), "Nemuno rankose" (1924), "Aukso lyta" (1925), "Tolyn" (1926). Leidinyje taip pat spausdinamas literatūros kritiko V. Kubiliaus

straipsnis apie J. Tysliavos kūrybą.

Be šios, "Vienybės" skaitytojams ypatingai vertingos knygos, išeina ir daug kitų grožinės literatūros veikalų, kurie kiekvienam mokančiam skaityti naudingi, o net ir neskaitytiems rinka namams papuošti.

Reta dovana iš komunistų yra panevėžietės Gabrielės Petkevičaitės — Bitės raštų pirmieji du tomai. Pirmajame atspausdinti smulkesnieji jos literatūriniai ir dramatiniai kūriniai. Dalis jų, dar rašytojai gyvai esant, buvo atspausdinti "Krisluose". Antrąjį tomą sudaro I Pas. "Karo meto dienoraštis." Vėliau planuojami išleisti dar keturi šios "buržuazinės" rašytojos raštų tomai.

Bet Bitė nėra vienintelė Nepriklausomos Lietuvos rašytoja, perspausdinama šiandien. Vėl išeina nauja laida komedijos "Amerika pirtyje." Tai A. Vilkutaičio-Keturakio lietuvių dramaturgijos klasiko veikalas, pirmą kartą pasirodęs 1895 m. V. Krėvės "Šarūnas" yra "senųjų dienų gyvenimo pasaka", vaizduojanti lietuvių kunigaikščių vienijimąsi. Be to, išeina naujas Maironio "Poezijos" rinkinys, iliustruotas V. Valiaus raizniniais.

Ypatingas dėmesys skiriamas ir 1942 m. mirusiam K. Binkui, kurio bendraamžiai piešia šio poeto, dramaturgo ir publicisto portretą knygoje "Atsiminimai apie K. Binkį." Taip pat išeina Binkio "Jonas pas čigonus." Tai tinginio berniuko nuotykių, jam pabėgus pas čigonus, kad nereikėtų praustis namuose.

Taip pat pasirodo bene 5-tas I. Simonaitytės "Aukštųjų Simonų likimo" leidimas. Knygoje vaizduojamas Klaipėdos krašto lietuvių gyvenimas.

Iš dabartinių rašytojų, aktualių ir Amerikos lietuviams, J. Baltušis išleidžia antrąją savo "Parduotų vasarų" laidą. Tai populiarus

ir kritikų aukštai įvertintas ir kontroversinės S. Nėries "Poezija." I ir II tomas. Taip pat naujai pateikiamas skaitytojams koncentracijos lagerių kankinio B. Sruogos rinktinė "Lyrika," mažo formato knygutėje, 70-tosioms rašytojo gimimo metinėms paminėti. Su nauju eilėraščių rinkiniu pasirodo V. Mykolaitis-Putinas. Pavadinimas — "Nenoriu išnykti."

Pakartotinai išleidžiama ir kontroversinės S. Nėries "Poezija." I ir II tomas. Taip pat naujai pateikiamas skaitytojams koncentracijos lagerių kankinio B. Sruogos rinktinė "Lyrika," mažo formato knygutėje, 70-tosioms rašytojo gimimo metinėms paminėti. Su nauju eilėraščių rinkiniu pasirodo V. Mykolaitis-Putinas. Pavadinimas — "Nenoriu išnykti."



Taip pat naujai pasirodo dailininko K. Simonio atsiminimai "Gyvenimo nuotrupos." Sklinda gandai, kad nemažą dalį šių atsiminimų parašęs leidyklos bendradarbis, tačiau vistiek jie yra gana įdomūs, ypač lietuvių meno istorija besidomintiems.

Tarp verstinės literatūros nepaprastai vertingas yra Dostojevskio "Nusikaltimas ir bausmė" dviejuose tomuose. Tai pasaulinės literatūros veikalas, duodęs įkvėpimo vis naujoms rašytojų ir skaitytojų generacijoms. Tarp kitų pasaulio klasikų, pasirodančių lietuviškai, yra Č. Dikenso "Sunkūs metai," T. Dreizerio "Finansininkas," E. Koldvelo "Dženė," O. Balzako "Tėvas Gorižo," E. Zolės "Moterų laimė" ir Ž. P. Sartro "Zodžiai."

Bet gal vertingiausia dabartinės Lietuvos literatūra yra jaunimui, kurios emigracijoje labai trūksta. Štai, pvz., šiemet išėjo ar dar išeis Žemaitės "Kaip Jone-

lis raides pažino," V. Krėvės "Perkūnas, Vaiva ir Straublys," V. Palčinskaitės eilėraščių rinkinys miesčionukams "Einu per miestą," tremtinių pedagogams jau pažįstamo V. Kubilinsko "Vaikučiai pabiručiai" ir "Visi šoka." Be to, išleidžiami ir senesniosios kartos mokytojo ir rašytojo M. Grigonio "Vaikų žaidimai," tinką darželiams ir mokykloms.

O pasakų jau pasakų...! Ir "Eglė žalčių karalienė" su spalvotais A. Sungailienės piešiniais, ir "1000 ir viena naktis," ir "Lietuvių liaudies pasakos" iš J. Basanavičiaus rinkinio, ir latvių, ir negrų, ir birmiečių, ir indų pasakos atskirose knygose. Taip pat naujai pasirodo prof. J. Balčikonio verstos brolių Grimų "Pasakos."

Pagaliau tiems, kurie norėtų turėti savo bibliotekoje jaunystėje skaitytas knygas ir leisti jas savo vaikams lietuviškai perskaityti, yra A. Džimos "Trys muškietininkai," Ž. Verno "Aukštyn kojom" ir F. Kuperio "Pionieriai."



Komunistai giriasi, kad 1965 m. jie Amerikoje išplatinę beveik 10,000 lietuviškų knygų. Dalis tų knygų parduodamos per knygynus Chicagoje ir New Yorke, bet nemaža dalis persiunčiama ir privačiai. Žinant daugumos "pažangiųjų" išsilavinimą ir nusiteikimą, reikia spėti, kad dauguma šių knygų išperka dūpukai kultūrininkai. Tenka tik apgailestauti, kad dėl lietuvių totalitarinio politinio boikoto, Lietuvoje leidžiamos knygos yra nežinomos didesnei patriotinės visuomenės daliai, dėl ko, žinoma, didžiausias nuostolis tai pačiai visuomenei. Nežinodama, koks platus lietuviškų knygų pasirinkimas, toji visuomenė lietuviškos knygos visai neskaity.



Lietuvoje išleidžiamoje Juozo Tysliavos eilėraščių rinktinėje bus ir gausiai nuotraukų. Autorius čia matomas prie savo namo Brooklyne 1961 m. vasarą.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkeliunaite; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Salaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS



Apie laikraštį Vienybę istorikas prof. A. Šapoka savo 1936 m. Kaune išėjusioje Lietuvos Istorijoje sako: "Tai vienas seniausių ir daug įtakos turėjusių Amerikos lietuvių laikraščių." Vienybė įtaką įgijo, eidama tiesiu tautos reikalų keliu. Išauklėję Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, Tėvynės mylėtojų draugiją, Lietuvių socialistų sąjungą, tautinę Sandarą, Vienybės žmonės vis plaukė ir kita stipria Amerikos lietuvių srove, kurią prof. Šapoka apibūdina šitaip: "Nepalyginti daugiau (negu pinigais giminėms) nusipelnė išeiiviai, remdami kiekvieną tautišką darbą ir tautiškas organizacijas."

\*\*\*

Dabartinėse tragingose sąlygose tautiški darbai ir tautiškos organizacijos Lietuvoje dangstosi mums neįprastais, dažnai nesuprastais pavidalais. Bet tautos istorija nesustojusi! Mums draugingas kitatautis prof. A. Sennas, prof. Vardžio redaguotą apie dabartinę Lietuvą veikalą recenzuodamas, nurodė jo spragą — nebuvimą dabartinės Lietuvos gyventojų visuomenės sluoksnių ir jų nuotakų nušvietimo. Vienybė yra vienintelis laikraštis, kurio bendradarbiai šią spragą aštriai junta ir skatina ieškoti įmanomų, lietuvių su lietuviu, santykių, kad dabartinę Lietuvos lietuvių galima būtų pažinti.

\*\*\*

Bet... siena kietakaktė, o naktis tamsi. Iš giminaičio Juozo Paukščio finansiniais sumetimais Vienybę perėmęs jaunas J. J. Paukštys, jos 25 metų jubiliejaus metu paklausė: "Kodėl vis sunku su finansais? Bus aišku, jei prisiminsime, kad Vienybė anksti pradėjo kovoti už lietuvių idealus."

\*\*\*

Nelengva buvo tada, kai visuomenės dauguma buvo mažaraščiai ir linko Saulės taradaikoms ar Keleivio maitėviams (čia finansų netruko!) Nelengva ir dabar, kuomet vienybiečių dvasia augęs senimas sensta ir miršta, jaunimas nutausta, o išėjusieji negrįžta mokslingesnieji nedrįsta siekti tiesos, ar jos skelbėjus paremti ir pagerbti. Prieš išvykdamį atostogų, dalykus suprantą privalėtų pasiųsti aukelę Vienybei — vasaros leidimo fondui. Vasarą visoks biznis stabteli, bet spauda neturi sustoti! Ypač tada, kuomet Amerikos lietuviai nebeturi tikrų lietuviškos širdies laikraščių, tik įvairius "oficiozus," redaguojamus "oficialiųjų." Pavyzdžiui, aną dieną neva "lietuvių" Draugas atsisakė įdėti apmokamą (!) skelbimą apie vieno Vasario 16 signataro — St. Kairio palaidojimą — St. Kairio — vieno Vasario 16 signitarų. Tai būtų lygu, jei koks amerikiečių dienraštis atsisakytų rašyti apie Tamą Jeffersoną! Tai baisu!

\*\*\*

Edinburgo universiteto, Skotijoje, prof. Stuart Pigott parašė Europos proistorijos veikalą "Ancient Europe," kuris šiomis dienomis išėjo Chi-

Tęsiama 5 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

POLITIKA SU VATIKANU

I. Mūsų politikai charakteringa laukti nieko nedarant. Ypač lietuviai juokingi ir naivūs ten, kur kalbama apie pasidalinimą turty po atsisakymo unijos. Išsiaiškinam Tado Kosčiuškos gimimo vietą ir dar priedo — vieną kitą jo anų laikų pasisakymą interpretuojame pagal šių dienų nuotaikas ir jau atkakliai laikomės; Kosčiuška ne lenkams priklausio, o mums. Ir dėl Adomo Mickevičiaus ceremonijų nedarome; kas, kad jis ne tik pritaipęs prie lenkų, bet yra esminė lenkiškos kultūros dalis — iš jo lenkiškų raštų susirankiojame "Litwas" ir tariame jį buvus neabejotinai lietuviu, patriotu šių dienų prasme, Lietuviams ir į galvą neatina šimtai lenkiškų Adomo Mickevičiaus raštų leidinių, krūvos kompozicijų jo tekstams, jo vardo ir dvasios buvimas lenkų gyvenime visad gyvų. Mėgstam pakiloti ir Čilės mineralogo Ignacio Domeikos vardą — juk jis kilęs iš Lietuvos, aišku, jis lietuvis, tik lenkų pagrobtas! O štai jau po II Pas. karo lenkai išleido tris toms Domeikos atsiminimų, pradėtų dar Lietuvoje. Domeikos atsiminimai jau sučiulėję, bet jo anūkė prieš kelis metus buvo Lenkijos viešnia; dvasiniai saitai palaikomi. O mes? Ko vertos užuominos, už kurių nėra jokio veikimo? It kokias scenines dekoracijas, piešlame pilis ir naiviai tikime, kad kas nors patikės tai nesant piešiniais, o tikromis pilimis, tikresnėmis už tikras pilis.

II. Ši įžanga, aišku, su Vatikanu neturi nieko bendra. Už tai ji tinka mums, mūsų laikysenai Vilniaus reikalui. Yra nusikaltimas manyti, kad Vilniaus klausimas jau galutinai išspręstas lietuvių naudai, kad mums nieko nereikia daryti ir kad nieko nedarome. Kad lenkų gyvenime yra pilna visokių Vilniaus "milosnykų," turime suprasti, kad lenkai laukia progos. Tuo tarpu kad ir Zeligovskio divizijos dar nežygiuoja, bet lenkai Vilniaus prie Lenkijos prijungimo mintį brandina. Tas lenkų kėsintis reiškiama plačiai ir labai įvairiomis formomis.

Išvijoje Vilniaus sargyboje iš mūsų pusės budi Jeronimas Cicėnas su negausiais talkininkais. Budi ir vilniečių sąjunga, ir jai sunkiai vyksta atstovauti per stambų Vilniaus klausimą. Mūsų didžiulia, visuomenė ir veiksniai, Vilniaus klausimu nei didesnio domėjimosi nei budrumo nerodo. Labai galima. Tik kai Vatikanas ant pašto ženklų parodė, kam jis skiria Ostra Brama ir dar pridėjo "Na wieki wlekw," tada — mūsų pu-

sėje erzelis. Parašė protestą Vlikas, parašė Lietuvių Bendruomenė, vilniečių sąjunga, filatelistai ir t. t. Parašė tėvelis, parašė motinėlė, parašė visi vaikai — protestą. Parašė ir skubiai išsiuntė, nes reikia ruoštis kelioms į Washingtoną Šiluvos koplyčios šventintai...

— O Vilniaus nepamiršk, Lietuvil! Išvijoje didelė grupė lietuvių klumpa, neturi drašos nei budrumo tėvynėi šaukiant. Naiviose tikinčiųjų masėse ir toliau palaikomas mitas apie Vatikaną politikos šventumą, nors ta politika yra tokia pat sukta ir gembleriška, kaip ir kiekviena politika.

III. Paprastai pristatoma, kad Vatikanė randa visus dorus ir tikinčius žmones laiminti tėviška ranka. Tikėjimo srity joku būdu negali būti kitaip, Vatikanė gyvena autoritetas, kuris rodo žmonijai kelius į šio ir pomirtinio gyvenimo gėrį. Jei tik šiuo gėrio kelių rodymu Vatikanas užsimty, jis nebūtų reikalingas pasaulietišku memorandumų nei protestų. Deja, katalikybė ir Vatikanas jau ne vieną kartą patys nukentėjo, kai prie dieviškųjų dalykų jungė žemiškos politikos reikalus.

Ypač lietuviai turi mokėti skirti dvejopą Vatikaną: Vatikaną, atstovaujantį žmonių sąžinės bei tikėjimą ir Vatikaną, politikuojantį be jokių dieviškumo sentimentų. Ypač lietuviai, ir štai dėl ko — daugelio amžių patyrimas rodo Vatikaną ranka ranson einant su lietuvių tautos ir Lietuvos valstybės priešais. Nuo vokiškųjų ordinų laikų.

Pasaulinėje istorijoje vyrauja pažiūra, kad kryžiuočių misija ir darbai Pabaltijy buvo kultūrinio ir krikščioniško pobūdžio. O kad kryžiuočių darbai buvo velniški, apie tai nemėgstama kalbėti. Kiek Vatikanas buvo ir pasiliko kryžiuočių pusėje rodo ir tai, kad ligi šiol kryžiuočių ordinas nėra likviduotas, dar tebeveikia.

Kryžiuočių galybė sunykus, Vatikanas prisiklijavo prie lenkų. Kad ne juokai, o beveik tikrovė katalikybė esant "polska wiara," matome ant nelabųjų mileniumų pašto ženklų Jadvygos atsiradimą lenkiškų šventųjų gretose. Lenkai siekia, kad karalienė Jadvyga būtų paskelbta šventąja. Mūsų akimis, tekėdama už Jogallos ir su sutuoktu Vilhelmu Habsburgu skirdamasi jauna mergaitė aukojosi sugriautam gyvenimui, nelaimingai ateičiai. Tas faktas, kad kartą naktį ją su paruoštais pas Vilhelmą bėgti žirgalais

Tęsiama 5 psl.

Partinis raugalas

V. PALIULIS

Virš 20 metų klausėmės kalbėlių ir įtikinėjimų, kad turime vieną visasąjunginį vadovavimo vienetą, apimančią visas lietuvių partijas ir atstovaujantį visas pasaulėžiūras.

Kas yra tos partijos ką jos atstovauja? Kiek prisimenu, tokie buvo pavadinimai: ūkininkų partija, krikščionių demokratų, tautininkų, valstiečių liaudininkų ir kt., kurių neprisimenu, bet tai pagaliau ir nesvarbu.

Savo būdu sulipdžius VLIKĄ, vokiečių okupacijos metu ir tremtinių stovyklose šios partijos išvystė savo popierinę veiklą.

Didžiai lietuviai daliai atsikėlus į JAV, buvo perkeltas kartu ir VLIKAS su savo popierinėm partijom.

Galvojančiam lietuviui atrodė, kad šių partijų perkėlimas į šį kraštą buvo staciai visokeriopa nelaimė lietuviškame išvijoje gyvenime. Jų neigiamus vaistus tenka ragauti ir mūsų jaunajai kartai, kurių garbei šiuos metus esame paskyrę.

Esu gimęs ir užaugęs nepriklausomoje Lietuvoje. Savo mažytį kraštą nepaprastai myliu, bet jaučiuosi keistai, kai bandau save patalpinti į kurios nors par-

tijos rėmus. Jaučiu ir žinau, kad aš nei vienai jai netinku ir jos man visos atsiduoda dirbtine seniena. Tai ką gi bekalbėti apie mūsų jaunimą?

Manau, kad šių dirbtinių popierinių partijų visiškai nereikėjo per Atlantą kelti. Nereikėjo su jomis žaisti nei tremtinių stovyklose.

Atsikėlus į šį kraštą, reikėjo atsargiai apsidairyti, pažinti jo papročius, pasimokyti ir tik tada, suėjus į krūvą, galvojančiai pasitarti ir po to išvien nusistatytu keliu eiti. O buvo daroma atvirksčiai.

Atsimenu, kaip vienas karštas veiksnys šulas vos atplaukęs į New Yorko uostą, tuoj plačiai pareiškė, kad atvykęs taikinti VLIKU su ALTU.

Dabar, laiko perspektyvoje, tokie pareiškimai atrodo daugiau negu juokingi.

Tas partijos šulas, mandriai apsimetęs dideliu kovotoju, savo laiką pasišvaistęs po lietuvių kolonijas su partizaninėmis kalbomis, dingio iš šivaizduoto kovos horizonto, pasinerdamas į žemiškų gėrybių aruodus.

Tokių pavyzdžių yra ne vienas, bet ne tai turiau galvoje.

Gaila, per metų eilę praleistos energijos tuščioms

partijų rietenoms ir nekonkrečiam kovai.

Liūdniausia yra tai, kad partinio kvaitulio įtakoje buvo brandinama ir jaunoji karta. Rezultatas išėjo taip, kad lietuviškas jaunimas, įtaigintas arvežtiname partijų rauge, nebesutipo po vienu lietuvišku stogu.

Kiekvienoje lietuvių kolonijoje to atsivežtinio partinio kvapo ir dabar esama.

Nueik į vieną jaunimo parengimą, žiūri, salė neplina, kėdės išpildė vadinami "tautinės srovės" seniai. Nueik į kitą — tai "krikščionių demokratų srovės" seniai užsėdę. Taip ir noriai surėkti iš viso vieno: "Pabuskit, jūs snaudaliai dirvonėlyje! Vardan jaunimo išsiblatinkit nuo partinio dūmelio, kuri per metų eilę putė jums partijų rabinai. Blogai, kad taip įvyko. Kaltė senimo. Dabar tenka pasikliauti jaunąja karta. Tikime, kad jai pasiseks išsilaisvinti nuo primesto, visai jai svetimo partinio raugalo.

Jaunimo metal, prastidėję vienybės ženklui, tesuveda jaunąją lietuvių kartą po vienu lietuvišku stogu bendram, kūrybingam lietuviškam darbui dirbti. To laukia tėvynė Lietuva iš jaunosios kartos.

\* Lietuvoj pagerbtas amžium seniausias architektas V. Landsbergis-Zemkalnis, atidaręs architektų suvažiavimą.

# STEBĖTOJO PASTABOS

Birželis Lietuviams po 1940 metų virto juodu -- nelaimės mėnesiu. Tauta jame neteko kultūrinės ir politinės nepriklausomybės, o daug tūkstančių jos nekaltų narių turėjo pereiti tiesiog barbarišką trėmimą ar žudymą. Tačiau, birželis yra ir Joninių mėnuo, kuomet ieškoma paslaptingojo ir užburto paparčio žiedo, nešančio laimę. Kiekvieno sąmoningo Lietuvos širdyje dega laužas, norint to radinio sulaukti.

Lietuvoje mirusį vyskupą Maželį į kapus lydėjo 5 vyskupai ir 200 kunigų. Iš Amerikos Lietuvos į laidotuves ne-nuvyko nei pasaulietis katalikas nei kunigas!

Mes teisėtai piktinamės lenkų Vatikane iškreštu špusu -- įkisti Ostra Bramą -- Aušros Vartus į pašto ženklą, skirtą minėti Lenkijos krikšto tūkstantmetį. Kada nors gal subrėšime ir piktinimės mūsų atostogautojais, kurie išmaišo visą Europą, bet nė nepagalvoja aplankyti Vilnių, tuo skatindami lenkų šposininkus tikėti, kad Vilnius, tikrovėje, užsienio Lietuvimas nėra brangus. Į Vilnių koncertuoti atvejų atvejais yra vykę lenkų, mozūrų ir Slasko meno ansamblai, o mūsų Čiurlionio ir kt. ramiai sensta Clevelande ir kt.

Naujausias Kario nr. įdomus turiniu, ypač istorijos atžvilgiu. Prof. Puzinas apžvelgia pirmutinius Amerikos Lietuvos laikraščius. Budreckas pasakoja apie Ivano IV karą Lietuvos-Lenkijos valdovu karaliu Batoru, Raulinaitis primena neišaiškintų dalykų apie senovės danų santykius su prūsų sembais ir kuršiais.

Senieji Amerikos Lietuviai syki surinko po peticija Washingtonui milijoną parašų. Jaunimo peticija Jungtinėms Tautoms, sakoma, vos prašoko 20 tūkstančių parašų. Su šia peticija sąryšyje bus įdomu patirti poveikį trijų puslapių skelbimo New York Times dienraštyje, kurį pasirašė 6,400 įžymių amerikiečių (jy tarpe 3,938 profesoriai iš 180 Amerikos universitetų ir kolegijų) ir prašė prezidentą pasvarstyti, ar krašto interesas nereikalauja visai pasitraukti iš Vietnamo.

Diktatūra Maskvoje svarsto reikalą duoti kapitalų nusausinti Pabaltijo kraštų balas, įtręsti pievas bei laukus ir, vienu žodžiu, ūkius tvarkyti vakarietišku agronomiškumu, koku būdavo tvarkomi nepriklausomybės laikais. Be to, žada nuo liepos 1 d. kolchozninkams užtikrinti uždarbi po 3 rublius dienai, išmokant pinigais ar produktais. Statistika rodo,

kad Amerika iš savodirbamy 153 milijonų akry gauna kasmet iki 187 mil. tonų grūdų, o Sovietija iš savo 316 mil. akry vos surenka milijoną! Jei reformos pavyktų, Lietuvos kolchozninkų buklė medžiaginiai pagerėtų.

Kanados Saskatchewano provincijos mokytojų organe Arbos viena ukrainė mokytoja pateikia suglaustą Ukrainos istorijos vaizdą, kur šil-tai atsiliepta apie Lietuvos valdovus. Rašo: "Successive domination by Lithuanian kings who allowed a republican type of government, and Polish overlords who reduced the peasant class to serfdom, succeeded the invasion of Tartar Khans."

34-tas mūsų Liet. Enciklopedijos tomas gražus rankoms paimti, bet, po senovėi, "pamotė" seniems Amerikos Lietuviams, kurių istorijai redakcija nuo pat pradžių neturi patarėjo. Wilkes Barre lietuvių kolonija verta būdingesnio pavaizdavimo, o įdomios Westville, Ill. kolonijos "vėliausia" žinia siekia 1914 metus! Eilė biografijų (Vilmonto, Virbickio, Viskoškos, Višta-liaus, Vitaičio) paimti iš šaltinio, kurį "droviasi" įvardyti, o Viniko fotografija nedaro jam garbės ir nebūdinga. V. J. Šliakys leido Darbininkų Viltį, ne Viltį. Ar-tisto A. Vitkausko veikla



NIJOLĖ BRAŽĖNAITĖ-PERONETTI (dešinėje) su savo mamyte Konstancija Bražėniene, neseniai atvykusia iš Lietuvos. Kairėje - sesuo Vida iš Australijos. S. Narkėliūnaitės nuorauka

Amerikoje skurdžiai pavaizduota. Jei ir anglų kalba enciklopedijoj panašiu spragų bus -- ji neturės vertės, kiek lies senuosius Amerikos lietuvius (o šių istorija-negi prasidėjo 1945 metais!)

Londonė Eyre ir Spotswood leidykla išleido prof. Hanso "A History of Modern Poland," kurioje apžvelgiama Lenkijos istorija nuo I Pas-karo iki Chrusčėvo nuvertimo. Neteko dar skaityti, patirti, kaip rašoma apie lietuvių-lenkų ginčą dėl Vilniaus.

Būtų gražu, jei mūsų spauda teiktų tokių informacijų ir idėjų, kurios nesutūptų, it vištos ant kiaušinių, bet apsigyventų skaitytojų galvose-njel!

Amerikos armėnų armenistikos studijų draugija Harvardo universitete suruošė

25 paskaitas, tema "Armenija pasaulio istorijoje." Mes turime dvi istorikų draugijas ir Lituanistikos institutą, bet negirdime nė vienos paskaitos apie lietuvius pasaulio istorijoje.

Kitais metais Kanada minės savo federatyvės valstybės 100 metų sukaktį. Ta proga siūlė tautinėms mažumoms parašyti veikalus apie savo emigraciją, kuriuos žadėjo pafinansuoti. Lietuviams teikiama, rodos, \$2,000, kas nėra daug. Lietuviai turi keblumų rasti fin-kamų rašytojų. Ukrainai tais metais minės ir savo tautiečių emigracijos 75 metų sukaktį pradžios Kanadon. Planuoja surinkti milijoną dolerių poeto Sevčenkos vardo kultūriniam fondui ir pas-kelekti chartą, pagal kurią tvarkytųsi ukrainų tautinis gyvenimas užsienyje.

## Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

prie pilies vartų pagarbiai sustabdė lenkų didikai, rodo, kad Jadvyga ne tiek pati aukojosi, kiek buvo paaukota lenkų interesams. Staip Jadvyga Lenkijos istorijoje didesnių žymių nepalikto, jauna mirė. Ligį šventumo lenkai ją aukština kaip lietuvių tautos krikštytoją. Tik tie lietuvių dėkingumo neįaučia. O dėkingumo neįaučia dėl to, kad Jadvyga nebuvo lietuvių krikštytoja. Po vestuvių Jogaila su palydovais į Lietuvą grįžo, o Jadvygos lietuvių neišleido. Iš Jadvygos veikimo Lietuvoje žinomas vienas donacijos aktas, deja, rašytas ant dviem šimtais metų vėliau gaminto popieriaus -- falsifikatas.

Yra tiesa, kad ne Jadvyga, o lenkai buvo apaštalai Lietuvoje. Kokie jie buvo apaštalai, liudija kan. Prapuolenio veikalas "Lenkų apaštalai Lietuvoje." To veikalo vertimas savo laiku buvo įteiktas Vatikane. Jei kan. Prapuolenis kaip kunigas nebuvo represuotas, rodo tame veikalė nebuvo neteisybės. Bet iš ten patiekto medžiagos nebuvo žymių, kad kas būtų Vatikane apie lenkų apaštalavimą pasidaręs išvadų.

Belieka priminti, kad 1918 m. besikuriančią Lietuvos valstybę de jure Vatikanas pripažino vienas iš paskutiniųjų, vis lūkuriauo, gal lietuvių susipras ir jungsis prie lenkų.

O ir dabar -- Vilniaus vyskupija turi vyskupą. Bardzo proszę -- sėdi Bialystoke ir laukia ... Lietuvos išlaisvinimo.

IV.

Būtų naivu manyti, kad Waghingtone lietuviška koplyčia pavadinta Šiluvos, o ne Aušros Vartų, vardu be ryšio su Ostros Bramos priskyrimu Lenkijai. Lietuviai turi ne šalintis, o siekti įsijungti į tuos sienų ginčus, kurie Rytų Europoj, galimas daiktas, jau netrukus išskils. Drauge su Vilnimi ir Laisve katalikų vadams nėra ko ramintis, kad Sovietų Sąjunga mums Vilnių padovanojo amžinai, kad jokie pakeitimai negresia.

Ne Vilniaus, o tik Šiluvos vardo atsiradimas JAV sostinėje yra savo tautos gyvybinio reikalo užmiršimas ir kodylavimas sve-timiešis interesams. Tai tėra trečdalis milijono dolerių politinis nesubrendimas.

Kaip praneša Naujienos, Chicagoje buvo "susirinkimas, kokių neturėtų būti." Lietuvių Bendruomenės Chicago apygardos valdyba (jau Naini nuvertus) sukviėtė centro valdybos pirmininko pravestą susirinkimą. Apie jį buvę taip skelbta, kad tesusirinko 54 asmens. Buvo prikalbėta visokių niekų ir išsiskirstyta niekų nenutarus. Atlikta buvo tik viena -- sukompromituota idėja lietuvių masei organizuotai pasireikšti kovoje prieš antilietuvišką Lenkijos-Vatikano politiką.

Kodėl taip atsitiko? Ar organizatoriai nesugebėjo? Ar gal jie sąmoningai taip darė, kad būtų lyg kažkas daroma, o iš tikrųjų nieko nebūtų daroma? Tiesa, šios pačios triūbos atstovauja ir išėvių atsiribojimą nuo tėvynės. Kai jie kitus neatlaidžiai įtarinėja, tai ar susirinkimu, "kurio neturėtų būti" neparodė savo tikrojo veido?

Vatikano lenkiškų pašto ženklų reikalu iš Romos paskelbtas toks lietuvių veiksnio paaiškinimas, kurį geriausia būtų vadinti kvailių ieškojimu.

V.

O iš tikrųjų -- kas gi daryti?

Mūsų politikos su Vatikano galėtų būti keletas variantų. Protestų ar memorandumų siuntinėjimas yra pigus, nesunkiai įvykdomas, galėtų taip būti daromas ir toliau. Tik nereikia tuos protestus su memorandumais pervertinti. Prie to viso reikia turėti politiką -- planingai ir pastoviai naudoti kai kurias priemones.

Visų pirma -- mes patys:

-- Tik tada, kai visų kraštų lietuvių bus surikuoti atitinkama tvarka į savostos bendruomenės patvarų pastatą, iš palaidų lietuviškų plytų krūvos turėsime pasistatę savaipai lietuvių tvirtovę, -- sako prel. M. Krupavičius.

Iš čia aiškėja lietuviškos politikos išėties taškas: patys turime būti tvirtovė. Gal būtį ta tvirtovė didelė ar maža, skaitlinga ar ne taip skaitlinga, bet ji turi būti tvirta ir vieninga.

Toliau -- niekas politikoje negali būti tvirtas, vadovaujamas politinių impotentų. Prieš Vatikano dignitorius, jei reikia, mūsų atstovai turi mokėti iš mandagumo net dvilinki susiriesti. Bet tuo pat metu turėtume mokėti plačiai kokia užsienio kalba paskleisti brošiūry ar studijų apie Vatikano politikos Rytų Europoje pobūdį ir tikslus. Juk aiškiai matome, kad Vatikane lietuvių tauta nustojo reikšmės -- lietuvių tauta yra toliausiai į Europos šiaurės rytus įsitaisiusi tauta, bet tame rajone katalikybės tvirtovė laikomi lenkai, nežiūrint, kad Vlikas ir kt. veiksniai pakartotinai Vatikano nusizeminę užtikrina lietuvių tautos ištikinimą. Šio principinio pasirinkimo Vatikane nepakeis jokie memorandumai ir jokie demaršai. Mums reikia daryti tai, kas dar būtų galima reikšmingo padaryti mūsų sujungtomis jėgomis dabartinėse nepatogiose sąlygose.

Nėra lengva kovoti su prolenkišku Vatikano, nepasidaryti atviru priešu (klastingas priešas jis jau dabar yra). Tačiau kitokios išėities nėra.

## Mes

Atkelta iš 4 psl.

cagoj. Lietuviai smagu, kad autorius, pareikšdamas ypatingos padėkos jam šiaip ir taip padėjusiems dešimčiais mokslo žmonių, įvardina ir mūsų daktarę-archeologę prof. M. Alseikaite-Gimbutienę. Šaltiniais išvardina net septynetą jos anglų kalba raštų. Lietuviai įdomūs prof. Pigotto svarstymai apie indo-europiečių kilmę, nes iš jų juk išsiritu mūsų proseneliai. Atrodo, kad ši žmonijos šaka -- Europos tautų ir civilizacijos pagrindas -- atsirado Ukrainos lygumose, į šiaurę nuo Kaukazo ir Juodųjų jūrų. Jei dr. Basanavičius ir dr. Šliūpas būtų gyvi, koku dėmesiu prof. Pigotto veikalą jie dabar skaitytų!

\*\*\*

Nemažesniu dėmesiu (ypač prof. Būga) gal skaitytų ir kanadiečio esto Edgardo V. Sakso veikalą "Aestii," kuris išėjo Heidelberge 1960 m., bet apie kurį tik neseniai patyriau ir nusipirkau. Autorius plačiai ir išsamiai svarsto "aisčius" Baltijos kraštuose ir cituoja daugelį istorijos šaltinių. Sako, tai buvusi "sena Europos civilizacija." Lietuviai, kuris žino prof. Būgos aisčių teoriją, įdomu skaityti, kad Saksas aisčius laiko ne indo-europiečiais, bet suomiškos kilmės. Labai gali būti, kad mūsų proseneliai atėjo į suomiškomis tautelėmis apgyventą senovės Lietuvą ir Prūsiją, su jomis susimaišė, pramokė žemę dirbti ir žirgais jodinėti. Pavyzdžiui, pavardės Katelė, Kaupas, Yla, Uoka yra neabejotinai suomiškos kilmės. Kaunas bene iš esų "kau" -- šaltinis, kaip Veisiejai iš "ves" -- vanduo, ar upė. Kamajai primena upę Kamą. Kalbininkų išvadžiojimų Saksas duoda daug, prie to ir 6 įdomius žemėlapius.

# Lietuviškosios Enciklopedijos pabaigtuvės



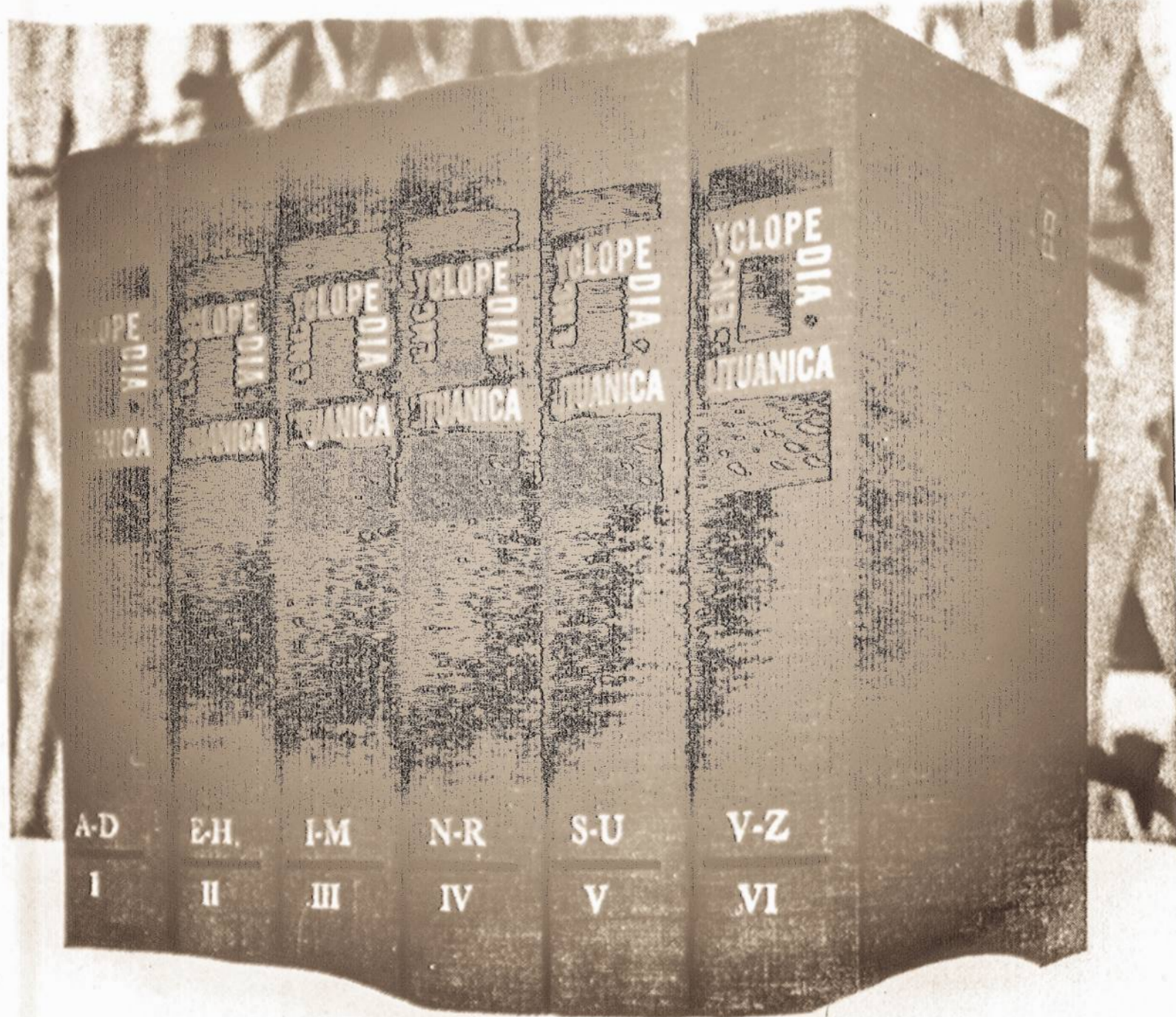
ENCIKLOPEDIJOS pabaigtuvių ir angliškosios lituanistinės enciklopedijos darbų pradžios parengime Arlingtono restorane. Kalba Lietuvos Konsulas Anicetas Simutis.



Kalba Antanas Bendorius, Lietuvių Enciklopedijos redaktorius, parengimo iniciatorius. Sėdi J. Kapočius.



Kalba Vytautas Volentas. Tolumoje iš Washingtono atvykusi Saldukienė.



Taip atrodo lituanistinė enciklopedija anglų kalba, kurios maketas buvo išstatytas svečiams pasižiūrėti.

JONAS VALAITIS

Pagal Lietuvių Enciklopedijos leidėją Juozą Kapočių, darbas baigtas, 35-kių tomų paskutinis jau spaudoje. Viso 2,170,000 eilučių! Kiekviena apgalvota, patikrinta. Iš jų grynai lituanistinės -- 828,608 eilutės. Tai 38,5% lituanistikai. Enciklopediją pagaminti kaštavo 1 mil. 100 tūkstančių dol. Tik išmirusių prenumeratorių šeimų 150 toliau enciklopedija nesidomėjo. Bet iškritusių 1,000 vietas papildė kiti. Iš 5,000 atspausių komplektų atsargai liko tik apie 100, ir tie greit nyksta, nes norinčių dar yra gana daug. Ir gaus tik greičiausiai užsisakiusieji. Kada kita laida būtų įmanoma, apie tai sunku dar kalbėti. Kaip visi Lietuvių spaudos gaminiai, ir enciklopedija turi nuostolių, net \$35,000. Kaip juos padengti? Sunkiausiai buvo 1958 m. Tada buvo daugiau išlaidų negu pajamų. Dabar išlaidos sumažėjo, o nuostoliams padengti kasdien įplaukia. Šitokias ir dar tolimesnių nuomonių reiškė Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius.

Leidėjas reiškia nepaprastai didelę padėką mūsų spaudai ir radio programoms už didelę paramą. Spauda darbą geriausiai supranta ir įvertina. Paklaustas, kas toliau, leidėjas atsako, kad ruošiasi lituanistinei enciklopedijai anglų kalba. Ji busianti 6 tomų, 360,000 eilučių, nuo 608 iki 640 puslapių, kietais viršeliais ir luksusiniame popieriuje, kaštuosianti \$90. Ko iš mūsų laukia? Laukia 2,000 pasišadėjimų prenumeratoriai. Jau turi 1,000. Kai sulauks pagėdaujamo skaičiaus, tada 50% numatomų išlaidų jau bus iš ko padengti. Iš Lietuviškosios bus naudojama apie 42% lituanistinės medžiagos, kita medžiaga bus visiškai nauja. Dar nei štabo, nei redakcijos neturi. Idėjo 1,500 valandų apskaičiavimui. Jei viskas gerai sekys, enciklopedija galėtų šviesą išvyti už 3 iki 6 metų.

Tesiama 7 psl.



Dalis svečių enciklopedijos pabūvyje: O. Vaivadaitė, V. Tysliavienė, D. Jonaitienė. Kitoje stalo pusėje - dr. Kaunaka, rašytojas St. Zobarskas ir J. Valaitis.

## STEBĖTOJAS...

Washingtono universitete buvo suruošta seminaras svarstyti "vietinius fašizmus Rytų Europoje 1918-1940 metų laikotarpiu." Nereko matyti atspausdintų paskaitų domintis patirti, ką manyta apie Smetoną ir kitus baltiečius "diktatorius."

Amerikos lenkų Mokslo ir Meno institutas turėjo savo

jau 24-tą metinį suvažiavimą New Yorke. Panašus čekų institutas ruošia 3-čią metinį suvažiavimą Chicagoje, kur bus pateikta apie 120 įvairių mokslo paskaitų.

Ta mokslininkė -- tai dr. Marija Alseikaitė, kuri kaip archeologijos profesorė, iš Kalifornijos universiteto vyksta į Vengriją. Su ja kartu vyksta ir jos jauniausia dukra, su kuria ji po to lankysis Lietuvoje, Vilniuje ir Kaune.



Enciklopedijos redaktoriaus A. Bendoriaus rožių darželyje J. Kynastas su J. Žaladoniu (kairėje). Toliau - Šlepetienė, dr. T. Gidžiūnas, O. F. M., namų šeimininkė ponė Bendorienė.

## ENCIKLOPEDIJA

Atkelta iš 6 psl.

Be lietuvių paramos, tiksliai iš pasaulyje esančių 40,000 bibliotekų daug prenumeratoros. 12,000 pasaulio bibliotekų domisi tik moksliniais raštais. Reikia stebėtis, kad lietuvių kalba enciklopedijos net 150 pasaulio bibliotekų užsisakė, daugiausia į Europą, net vieną į Tokyą, Japoniją!

Siems didiesiems darbams einant prie pabaigos, planuojant didelius darbus ateičiai, ir buvo surengtas gražus pobūvis enciklopedijos remėjų Valaičių restorane Brooklyne.

Kadangi enciklopedijos idėja gimė Brooklyne, ir darbas nutartas apvainikuoti Brooklyne. Juo pasirūpino Enciklopedijos redaktoriaus Antanas Bendorius. Pobūvio atidaryme kalbėjo 50-čiai dalyvių, papasakojo kaip sunkiai, po kasdieninio darbo, naktimis po apie 5 val. kasnakt, per keliolika metų rinko medžiagą ir redagavo.

Enciklopediją ruošė lietuviai intelektualai, išsiblaškę po visą pasaulį, taip lygiai, kaip ir kritikai, kurie tik norėjo prikibti prie žodžio ar ko kito.



Dr. Gidžiūnas, O. F. M., Bagdžiūnas, Milukas, Meiliūnas sutaria angliškąją lituanistinę enciklopediją prenumeruoti ir platinti.

Pobūvio programą vedė inž. Ant. Novickis. Pakviesta eilė veikėjų pakalbėti. Tarp jų paminėtini: Lietuvos gen. Konsulas New Yorke Simutis, prof. Kanauka, adv. J. Šlepetys, Vyt. Volertas, JAV LB tarybos pirm. Maldą atkalbėjo dr. kun. Gidžiūnas, OFM. Visą eigą fotografavo R. Kisielius ir S. Narkėliūnaitė, kuri dar ir filmavo.

Narkėliūnaitė ir R. Kezys išrašinėjo į juosteles kalbas ir pasikalbėjimus, kurie buvo perleisti per lietuvių radio programas.

Pobūviui pasibaigus, vėliau svečiai buvo pakviesti į Bendorių namus, Logan Street Brooklyne, kavutei ir pokalbiams.



Enciklopedijos pabaigtuves paminėjus, Arlingtono restorane dar kalbėtasi apie sumanytą leisti lietuvių enciklopediją angliškai. Iš kairės į dešinę: Meiliūnas, Vienybės angliškojo sk. red. Deme Jonaitienė, Darbininko redaktoriaus Paulius Jurkus, enciklopedijos leidėjas J. Kapočius, dailininkas Bagdonas, V. Alksnis, J. Valaitis, V. Tysliavienė, D. Penikas, JAV LB Tarybos pirm. V. Volertas.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

## Atsisveikinom su Kaziu Kepalu



KAZYS KEPALAS

Kazys Kepalas mirė birželio 12 New Yorke. Sako, nuėjus savo gyvenimo pabaigą; pats sau išpranašavo, ramiai atsigulė, nors skundė, jog širdis silpsta. O ryte -- jo jau nebuvo gyvųjų tarpe.

Kazys Kepalas buvo toks asmuo, kad visi, kas jį turėjo džiaugsmo pažinti, neužmirš ir gražiai minės, atsimindami jam būdingus bruožus ir tuos jaukius patyrimus, kokių buvo daug su juo bendraujant. Šiuokart nereikia stengtis apie mirusį gerai kalbėti. Savaimė išeina gerai. Kazys niekad ir niekam blogo nelinkėjo, buvo paslaugus ir ypatingo aukštaitiško būdo, kas žmogui palengvina su kitais santykius.

Tiesa, jis gimė 1891 metais Petraukoje, toje aukštaitių dalyje, kuri mums davė didelius gimtostos kalbos mylėtojus. Čia Vaižgantas, netoli ir Kazys Būga. Čia Kamajai, Svedasai ir Duokiškis. Jis gimė neturtingoje šeimoje, bet turėjo geros širdies dėdę dr. Šlapelį, kurio knygynas buvo Vilniuje ir buvo visiems lietuvišką knygą mylintiems gerai pažįstamas. Dr. Šlapelis pats tyrinėjo lietuvių kalbos dalykus ir, neabejotinai, paskatino ir Kazį kalbotyrą studijuoti. Baigęs Vilniuje gimnaziją, Kepalas Petrapilio universitete pasirinko senovės kalbas -- graikų ir lotynų, o greta to, visada artimai sekė lietuvių kalbos mokslo raidą.

Nepriklausomybės laikais, jis savanoriu stėjo į besikuriančią Lietuvos kariuomenę, baigė karo mokyklą, bet toliau jau nepasiliko rykiuotės karininku. Jis buvo pakviestas redaguoti Karį, pagelbėti sudaryti kariškus terminus ir dalyvaudavo įvairiose terminologijos komisijose, kur buvo naudingos, ne tik jo žinios, bet ir jo intuityvinis skonis, pagelbėjęs jam surasti tinkamus terminus, reikalingus besikuriančiam valstybės gyvenimui.

Įsisteigus Kauno Universitetui, jis buvo pakviestas lektorium. Bet deja, nors buvo pilnai pasirengęs mokslo darbai ir dalyką puikiai žinojo, bet buvo mirungtas kitų, kurie turėjo kietesnę

alkūnes, mokėjo prisitaikyti ir surasti sau užtarėjus bei reikalingas protekcijas.

Todėl, išėjęs iš karo tarnybos, jis tolimesnį laiką skyrė pedagoginiam darbu ir mokytojavo Kauno Aušros gimnazijoje, Suaugusiųjų Vakarinių Gimnazijoj ir įvairiuose kursuose.

Karo metu, nebenorėdamas antrą kartą patekti į rusų okupaciją, jis pasitraukė į vakarus, gyveno stovyklose, o kai atsirado proga, perplaukęs Atlantą, atsirado Brooklyne. Dirbo fabrike paprastą darbą, kol reikėjo išėiti į pensiją.

Būdamas pensininku uoliai dalyvaudavo esamose lietuvių organizacijose, lankė patriotinius parengimus ir stengėsi palaikyti ryšius su sau artimais žmonėmis.

Kepalas buvo tokio būdo, kad, pagal savo jaunatvėje susidariusias pažiūras ir nuotaikas, buvo artimesnis lietuvių socialdemokratų organizacijoms, ypatingai studentavimo laikais. O greta to, jį matome Antano Smetonos šeimoje padedanti nespėjantiems mokiniams nuo "dvejietuku" apsiginti.

Jau tapęs pensininkas, Kazys Kepalas neatrodė, kad jam būtų pasidarę nuobodu gyventi ir pastoviai būdavo geros nuotaikos. Ramiai rūkydavo savo pypkelę ir, jeigu pasitaikydavo gera proga, tai savo pažįstamiems ir ypatingai naujiems savo bičiuliams jaunuoliams mielai cituodavo ištisus senovės klasikų puslapius, kviesdamas pasidžiaugti anų auksaburnių mokėjimu žodį vartoti. Atrodė, kad būdamas toks ramus ir nerūpestingas, dar ilgai ilgai gyvens. O retkarčiais lyriškai prasitarė, kad pasiilgęs savo krašto, kad norėtų dar kartą viską savo akimis pamatyti. Ir būtų buvę gerai, jeigu tokios palankios sąlygos jam padėjusios Lietuvą pamatyti. Juk nieko gi blogo Kepalas ten nebūtų padaręs, o gal būtų radęs nuoširdžių klausytojų, kurie panorėtų iš Kepalo lūpų išgirsti, kaip gražiai kalbėdavo ir rašė apie senovės klasikų, kurių žodžius, be Kepalo, turbūt, ten daugiau nėra kam pakartoti.

Pt-Tr.

# Mano viešnage Lietuvoje

PRANĖ LAPIENĖ

Gegužės 25-ąją 28C Maskvoje šilta. Žmonės vasariškai apsirengę, o aš tik pavasariškų drabužių tesu pasiėmusi. Ypatingai jaučiu šilumą, kai rankose dar reikia valkoti dvi sunkios valizos. Nešiotojų nematyti.

Staiga prie manęs prieina jaunas vyras ir maldaujančiai prašo jam parduoti saulės akinius. Tvirtina, kad visoje Sovietų Sąjungoje tokių nesą. Aš galėsianti kitus nusipirkti. Kalba jis rusiškai, bet įterpia žodį, kad esąs lietuvis. Paklausu, ar jis moka lietuviškai, o jis į tai surinka: "Viešpatie! Jūs lietuvis!" Ir tuojau pasisiūlė man padėti su bagažu, nes ir jis grįžtas į Vilnių, o Maskvoj buvęs tik pasidairyti. Paprašo pasikeisti adresais. Jo paslaugumas tikrai man pravartus. Pasvėrus bagažą, reikėjo jį vilkti į kasą sumokėti už jį papildomą mokesį, o iš čia vėl į pinigų keitimo kontorą, kad dolerius paverstų rubliais.

Lėktuve man tenka vieta šalia lietuvių amerikiečio iš Hartfordo, kuris vyksta mėnesiui atostogų pas savo motiną. Jis gavęs iš jos kvietimą ir tiesiog per Washingtoną, be jokių agentų tarpininkavimo, sutvarkęs kelionės reikalus. Man tai buvo naujiena. Aš buvau galvojęs, kad tik patyręs agentas gali gauti keleiviui į Lietuvą vizą. Vėliau iš Ryšių su Užsienio Lietuviais Komiteto išgirdau tapat. Ką iš Lietuvos kviečia, tas gali atvykti tik užsimokėjęs kelionę, esąs atpalaidotas nuo kitų turistinių mokesčių. Prisiminiau, kad ir man broliis ir vėliau artistė Vosyliūtė buvo siūlę kvietimus, bet aš jiems išdidžiai buvau atsakius, kad Vilnius turistams yra atdaras ir aš nereikalinga ypatingų kvietimų.

Su mumis iš Maskvos kartu grįžta nemažas būrys jaunų lietuvių. Tai veik visi kolūkių inžinieriai ir ūkių vedėjai. Grįžta iš kažkokios konferencijos. Įsikalbame. Jie teiraujasi, ar aš esanti viena iš tų pabėgėlių, palikusi Lietuvą karo ugnyje. Aiškinu, kad į Ameriką dar žymiai prieš karą esu išvykusi ir kad paskutinį kartą Lietuvoje viešėjau 1935 m. Klausinėju, koks dabar buvusio

ūkininko gyvenimas, kaip gyvena kolūkiečiai. Kai kurių jų nuomone, kolūkiečiai gyveną prasčiau už kiaules ir iš dalies jie patys dėl to esą kalti. Kiaulėms esančios visur pastatytos naujos kiaulidės, o žmonės nenorį skirtis su savo senomis lušnomis. Neparanku jose ir gyventi, nes jos esančios toli nuo darboviečių. Be to, nelengva esą su statybine medžiaga, o tiems seniems nameliams esą dar sunkiau, nes vyriausybė norinti gyventojus perkeldinti į naujus namus, kurių dabar daug esą statoma. Tai, anot jų tėvų išsireiškimo, dygstanti mūrinė Lietuva, apie kurią daug kalbėjusi prieškarinė vyriausybė, bet kuri nieko nepadariusi.

Klausu, ar lengva jiems iš algų pragyventi. Atsako, kad esą nelengva, bet tuoj jų keli pabrėžia, kad nenorėtų, jog kas juos šelptų, ar būtų tai Amerikos lietuviai, ar kas kitas. "Kiekvienas privalo iš savo darbo pragyventi" — jie net gana garsiai kartoja.

Buvęs man palankus vyrukas retkarčiais ateina prie manęs sėdinčio amerikiečio ir paprašo cigaretės. Tas visada duoda ir dar uždega.

## SUSITIKIMAS

11:30 val. ryto lėktuvus tarytum stačia galva palletė žemę. Visi keleiviai pasijutome apkurtę. Stewardesė-lėktuvo palydovė Liūda praneša, kad jau esame žemėje, bet dar prašo neišsilaisvinti iš diržų ir nerūkyti. Po kelių minučių mus paruošia išlipti. Mano širdis nerami. Galvoju, ar kas mane pasitiks. Apie savo atvykimą buvau pranešus vienam savo broliui ir vienai draugei. Buvau jiems nurodžiusi tikslią datą ir net laiką. Bet mano vizoje mano pavardė pažymėta Leip. Pase teisingai užrašyta, bet Washingtonė kažkas pavardę "pataisė." Tai gali, galvoju, suklaidinti kitus. Bet nuostabu! Išlipusi matau būrį žmonių su gėlėmis. Atpažįstu savo brolius. Tylūs, su ašaromis, pasisveikinimai. Verkia ir nepažįstama graži mergaitė. Paaiški, kad tai vieno brolių duktė, tik ką baigusi inžinierės mokslus.

BUS DAUGIAU



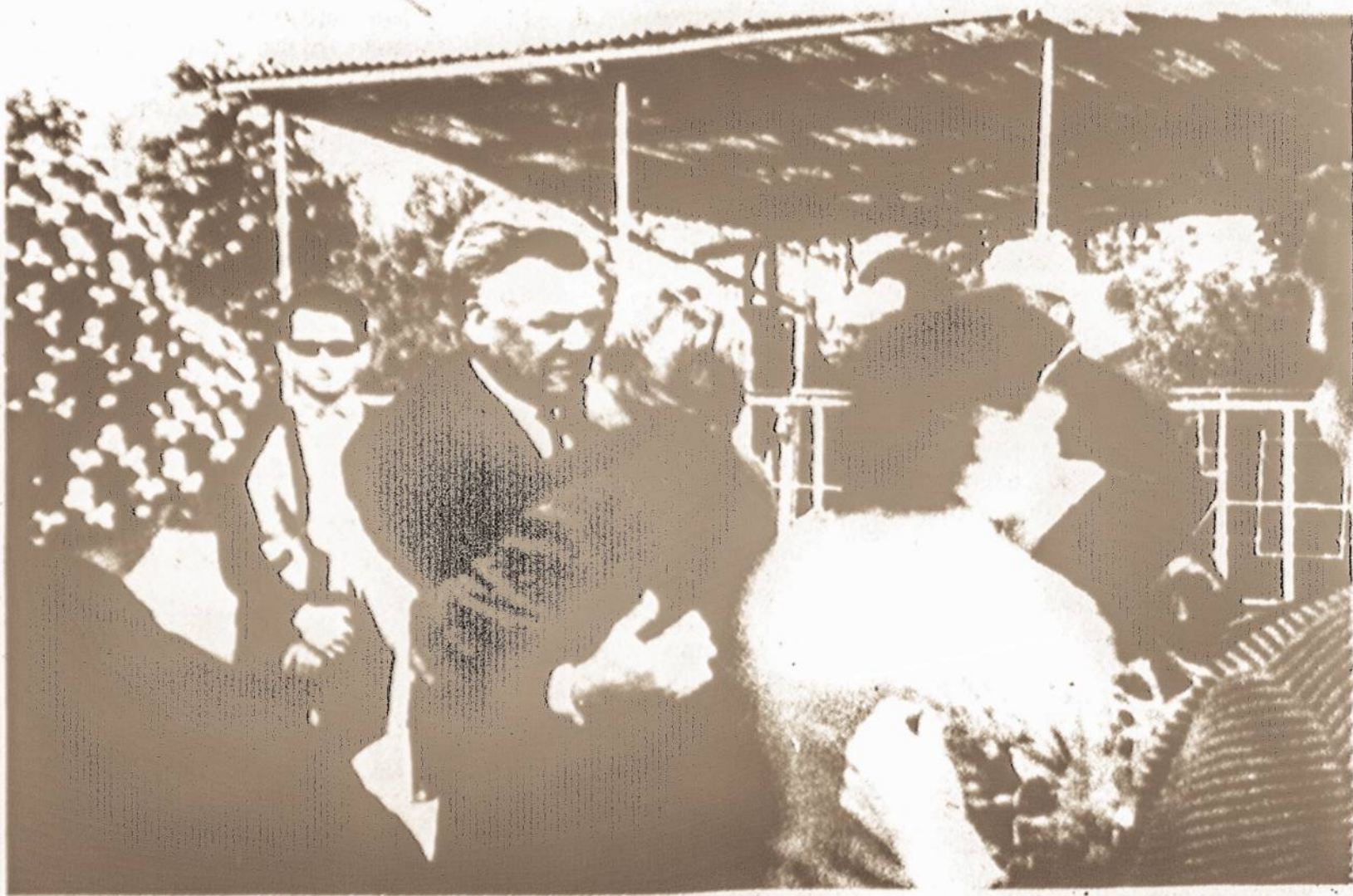
VAIZDAS IŠ DABARTINIO KAUNO.



Karen ir Antanas Mažioniai, kurie savo vasarvietėje Center Moriches Long Island surengė išvyką Vienybei parenti.



Gamtoje tos pačios dežrelės skanesnės... Gamtos fone adv. S. Bredes ir Bronė Spudienė.



SUSITIKIMAS SU BROLIU BALIU, po ilgų nesimatymo metų, Vilniaus aerodrome. Aplink kiti giminės ir draugai.



Gamtoje ir kalbos gyvenės... Jis k. i. d.: B. Čeponis, V. Kalvelis ir J. Kiznis.



# OPERA TELEPHONICA

Telefonas. "Ar čia Lapinskas?" "Taip." "Lokys neįvyks. Nebandykite statyti." Tenoras su nežinomu telefono numeriu ir nežinoma pavarde padeda triūbelę. Laikrodis rodo 2 val. nakties. Už porbės valandų, o kai kada už kelių dešimt minučių vėl telefonas. Vėl -- "Lokys neįvyks." Ši kartą gal nebe tenoras, gal vietoje lemtingo nuosprendžio pasigirs tik muzika, o gal tik dūsavimas į ragelį. Ir taip toliau.

Stelių minkštinimas gali vykti NKVD tardymo kabinete, rado pritaikymą Chicagoje. Dariaus Lapinsko opera "Lokys" bus centrinis įvykis Pasaulio lietuvių Jaunimo kongrese. Prancūzas Prosper Merimee tuo vardu yra parašęs novelę iš senovės lietuvių bajorų medžioklių. Libretą pagal jos turinį paruošė Vitalija Bogutaitė. Operą režisuos Robert D'Attilio, kaip ir Lapinskas gyvenęs Bostone. 4 metus jis yra dirbęs su M. I. T. (Massachusetts Institute of Technology) dramos studija. Šiuo metu jie abu jau Chicagoje.

Pirmąją talką Lapinsko "Lokiu" pažadėjo chigagiešis vokalinis vienetas, vardu Chicagos lietuvių opera. Pradžioje dabartinė opera rodydavosi romantizuotomis lietuvių dainomis ir vadinosi Vyrų choras "Vytis." Kylančių naujų lietuvių imigrantų pragyvenimo lygiui, ansamblio adresas iš "Vyčio" virto skambesniu "Lithuanian Opera of Chicago." Kaip kadaise Kaune, ir Chicagoje statomos Verdžio ir kitų ano meto populiarių kompozitorių operos. Operos pastatymai gali džiaugtis pasisekimu. Nė vienas iš lietuvių lietuvių parengimas nesutraukia tiek žibentų, kaip užmiršti tėvų kapai ir pakeltos linksmųjų taurės.

1966 metų lietuviškoji Chicago supasi ant švelnumo bangos: Pradžią padarė tautiečių gausiai lankytas 1935 m. lenkų filmas "Raupsuotoji" pagal Helenos Mniszek romaną. Pavasaris buvo sutiktas su G. Verdi "Traviata," kuri patenkino ir buvusią Kauno, ir naujai priaugusią Marquette Parko publiką ("Sukytė turi ką parodyti"). Tebesitęsianti tos bangos kerta yra ir "Skirtingų uos-

ty" romanas Draugo atkarpoje.

Tad vasario mėnesį išterpusi Lapinsko "Cantata declamata" prisiminimui mirusiojo mūsų mylimojo (tolia kompozitoriaus dedikacija) Algimanto Mackaus, vietomis dvylikatoniais sąskambiais ir netikėtais šviesos efektais, išmušė iš pusiausvyros ne tik saldumo bangos publiką, bet net ir muzikos žinovą A. Naką, neberadusį kurlai dabartinės muzikos srovei priskirti kantatos autorių.

Kuo Lapinsko kompozicijos skiriasi nuo įprastos lietuviškos muzikos? Pirmiausia, jos nėra romantiškos. Nei prancūziškai romantiškos, kaip G. Bizet ("Carmen") ar Ch. Gounod ("Faustas"); nei itališkai, kaip G. Verdi; nei, pagaliau, rusiškai, kaip N. Rimskij-Korsakovo ("Kitežas") J. Karnavičius ("Gražina") ar kai kurie kiti lietuvių mokslininkai. Todėl Chicagoje praėjusį rudenį atlikto Lapinsko liaudies dainos ("Mergaitės dalia") neturi tos romantiškos pudros, kuria lietuvių kaimiečių kūrybą gražino ir kultūrinio daugelis XIX ir XX amžiaus harmonizuotojų.

Antra, Lapinsko naudojamos lietuviškos melodijos yra autentiškos. Jos nėra XIX amžiaus pirklų, dvarininkų ar kito geografiniai judraus elemento Lietuvoje atneštos ir pamestos, o suduotę šokančių ansamblių entuziastingai atrastos. Paskutinė lietuvių emigracijai laigeriniame laikotarpyje nestigdavo progų išgirsti ukraińskiškai dainuojamą "Augo sode, kirelė" ar "Turi katinas kačiukę."

Tipingomis lietuviškomis dainomis laikyti vokiškus šlagerius, lenkiškas dainas, rusiškus romansus ar amerikietiškas giesmes, nepastebint tikrųjų lietuviškų dainų savitumo, nėra vien Kaune ar Chicagoje gyvenančių lietuvių nesugebėjimas. Dar iki I Pas. karo vengrai savindavosi čigonų dainas, neišskiriant nė Franz Liszto, mirusio vos trejus metus po Basanavičiaus Aušros pastrodymo. Vakarų pasaulyje gyvenę tautiečiai tikėjosi ir tebesitiki turį dar pa-



ARGENTINOS LIETUVIŲ jaunimo delegacijos išleistuvės į PLJ Kongresą. Tarptautiniame Buenos Aires aerodrome Ezeiza, išlydint 15 delegatų birželio 11 d. 1966. Su trimis dešimtimis saldainių rankose A. L. Centro Ansamblio solistė Zuzana Valadkaite - Miss Argentinijos lietuvių. Centre su rankinuku dr. J. Šimonausko žmona Irena Velickaitė-Simonauskienė; jos dešinėje mokytoja Nelida Marcinkevičiūtė iš Beriso, pianistė Marytė A. Čikšaitė, stud. H. Levanavičius ir kiti delegatai. Pačioje dešinėje palydovai: ALC pirm. A. Jasutis, optikas V. Rasiūnas, ALOS Tarybos pirm. Jonas Čikštas su žmona ir kt. Su jaunimu išskrido ir Vladas Deveikis aplankyti brolių ir draugų.

Prano Ožinsko nuotrauka

kankamai laiko iki muzikos "skryningo." Vengrijoje tokią atsijojimą atliko Bela Bartok (1881-1945).

Lapinsko lietuviškumo samprata muzikoje dar idomesnė jo biografinių duomenų fone: gimęs Lietuvoje, vaiku būdamas patekęs į Vakarų, studijavęs Bostone ir Stutgarte, komponavęs ir dirigavęs Tubingeno dramos teatre ir Wurtembergo valstybinėje operoje Stutgarte. Į "Lokio" organizacinį komitetą buvo pakviestas ir Chicagos lietuvių operos valdybos pirmininkas, Vytautas Radžius daugeliu yra sinonimas lietuvių operinės veiklos ir organizacinio sugebėjimo aplamai. Narys kelių masinių dainų švenčių komitetų, "Lokio" iniciatoriai Chicagos lietuvių operos organizaciniam talentui patikėjo ir orkestro užsakymą. Operininkai sutiko. Lapinskas jiems pasiuntė reikalingų instrumentalistų sąrašą.

Ribotas laikas apsprendė Radžių nesidėti su "Loku." Tokie pat motyvai turėjo apspręsti ir Chicagos simfoninio orkestro muzikus. Taip bent tvirtino lietuvių operos pareigūnai. Vėliau simfonikai, matyti, apsisprendė, nes su tiesioginiais "Loku" ruošėjais sudarė sutartį 1966 m. liepos 1 dieną, penktadienį, prieš III Dainų šventę.

Vokalistais buvo kviečiami beveik tie patys, kurie šį pavasarį dainavo pagrindines "Traviatos" roles, jų tarpe Lilija Sukytė, Algirdas Brazis, Algis Grigas. Vieniems su rengėjais nevyko susitarti dėl honoraro. Kiti atsiskakė, motyvuodami priklausymu operos organizacijai, be kurios sutikimo nedrįstą atsiduoti dodekafoniškam Lapinsko menui.

Zinoma, organizacija nebūtų tokia griežta, jei narys kokiame nors parengime sudainuotų švelnią "A Beautiful Island Somewhere." Visiems kviestiesiems ypač padėjo apsispręsti telefoninė terapija, kuriai nepasidavė tik šie būsimieji "Lokio" solistai: Stasys Baranauskas-Baras, Aldona Stempuzienė, Daiva Mongirdaitė, amerikietis baritonas. Pasakotojo rolę atliko Leonas Barauskas. Dekoratorius-Vytautas O. Virkau, Choro partiją atliko "Čiurlionio" choras iš Clevelando. Kalbančių chorą Chicagoje sudarė

ir ruošia Bernardas Prapuolenis.

Nuo ankstyvesniųjų Chicagoje lietuvių statytų operų "Lokys" skirsis ir šamata. Ji bus apytikriai dviem trečdaliais mažesnė negu "Traviatos," nors honorarai artistams liks kaip buvę. Faktiniai jie bus net didesni, nes Lapinskas solistams roles padeda mokyti nemokamai. Nepretenduoja į atlyginimą ir operos dirigentas, kuriuo bus pats kompozitorius. Ir režisieriui bus apmokamos tik kelionės išlaidos. Samatų palyginimas atskleidžia ne tik žmonių stoikišką nusiteikimą, bet ir patarnavimų nesuprantamai nevienodą brangumą. Radžiu

parodžius 400 dol. sąskaitą už "Traviatos" scenos apšvietimą, norint atbaudyti nuo "Lokio" statymo, Lapinskas pasakė, kad tą darbą esą galima atlikti ir su mažesniu nulių skaičiumi. Nulių gausumą lietuviškuose kišeniuose ir dosnių žestų platumą parodė ir praėjęs gydytojų balius. Jame Jaunimo kongreso rengėjams buvo siūlomos aukos, jei tik būtų sustabdytas "Lokio" ruošimas.

Paskutiniu laiku Chicagoje kursuoja anketotas: operoje "Gražinoje," kurią Chicagos lietuvių opera statys 1967 m., bus įvestas naujas muzikos instrumentas -- telefonas.

## Demonstracija dėl Jaunimo Peticijos

S. m. birželio 23 d. New Yorke lietuvių Jaunimo Antikolonialinė Lyga sušaukė visuomenės veikėjų ir jaunimo organizacijų atstovų posėdį nutarti, kaip įteikti Jaunimo Kongreso petičiją ir parašus dėl Lietuvos nepriklausomybės Jungtinėms Tautoms. Posėdžiui pirmininkavo Lygos pirmininkas Juozas Miklovas. Į posėdį atsilankė Lietuvos generalinis konsulas V. Stašinskas, Lietuvos konsulas A. Simutis, VLKO generalinis sekretorius J. Audėnas, LB atstovas J. Šlepetys, Darbininko redaktorius J. Brazaitis ir daugiau 30 jaunimo organizacijų atstovų.

Nutarta pokongresinėje savaitėje vizituoti tų kraštų pasiuntinybes prie JT, iš kur atvažiuoja Kongreso atstovai. Trečiądienį bus bandoma gauti pasimatymą JT generaliniame sekretoriute. Sekančią dieną tokį pat pasimatymą numatoma gauti JT antikolonializmo komitete. Tačiau PENKTADIENI, LIEPOS MĖN. 8 DIENĄ, 10 VAL. RYTO PRIE JUNGTIŲ TAUTŲ BŪSTINĖS RENGIAMA DEMONSTRACIJA SUDRAMATINTI LIETUVOS BYLOS REIKALĄ IR VIESAI IŠREIKŠTI LIETUVOS TELSĖ IR TROŠKIMĄ BŪTI NEPRIKLAUSOMAI. Visi kas gali kviečiami susirinkti ir atlikti tautinę pareigą. Ypač reikia turėti daug lietuviško jaunimo, nes tai ir yra Jaunimo Kongreso petičija. Lietuviškas prašomos pasipuošti tautiniais rūbais.

Tuo pačiu laiku vyks kita demonstracija prie Sovietų Sąjungos pasiuntinybės JT-oms, pasmerkiant sovietų daromą smurtą Lietuvai.

Demonstracijai prie JTų vadovauja Ant. Mažeika, prie Sovietų Sąjungos pasiuntinybės-A. Budreckis -- abu čia gimę Amerikos lietuviai ir pernai vadovavę lapkričio 13 d. manifestacijai. Užsienio ir Amerikos spaudos komitetui vadovauja Stasys Goštautas.

Penktadienio vakare demonstracijos dalyviams ir Jaunimo Kongreso atstovams rengiama laivu išvyka aplink Manhattano salą. Laive gros pagarsėjęs lietuvių Joe Thomas orkestras. Sekmadienį priėmimas pas dr. J. K. Valiūną. Didelis tai dr. Valiūno įnašas laisvinimo darbams, nes jis abiejų įvykių mecenatas. Seštadienio vakarą įvyks literatūros vakaras Carnegie Endowment patalpose Manhattane, kurią apsiėmė rengti Santara-Sviesa.

### DEMONSTRACIJOS INFORMACIJOS SKYRIUS

Californijos universitetas planuoja leisti mokslo žurnalą, pavadintą East European Studies in Sociology and Anthropology. Kviečia tik Lenkijos, Čekoslovakijos, Vengrijos ir Rumunijos akademikus, baltiečių -- ne, matyti, Baltijos kraštų nepriklauso prie Rytų Europos.

**Ray's LIQUOR STORE**  
 JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI  
 Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai.  
 Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.  
 103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.  
 Tel. Virginia 3-3544

**Park Florist**  
 Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.  
 MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI  
 Savininkai  
 80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.  
 Telefonas: Virginia 9-3112

# Lokys su pirmosios operos kepsniu

DONATAS BIELSKUS

Kazimierietė seselė stebi grupę, triūsiančią Chicagos Marijos mokyklos scenoje, ruošiančią operos pastatymą. "Jūs, turbūt, būsite profesionalai," sprendžia seselė ir prideda: "Mes turime ir lietuvių mėgėjų grupę, statančią operas."

Seselės stebimos scenos yra iš operos "Lokio," skirto Pasaulio lietuvių jaunimo kongresui liepos 1 dieną. Kitos čia minimos trupės operos nuo "Lokio" skiriasi ne tik dažniausiai moteriškais pavadinimais ("Aida", "Traviata", "Tosca"), bet ir rengejais bei dirigentu. Taip pat ir muzikos stiliumi.

"Lokio" muzikinis autorius yra Darius Lapinskas, 32 m. amžiaus. Jis galėtų pasigirti esąs vienintelis lietuvis Vakarų pasaulyje, kelis metus išties dirbęs operų statymo darbe su profesionaline trupe. Tai buvo dirigento padėjėjo pareigose Stuttgarto operos teatre Vokietijoje. To teatro repertuare be Mozarto, Verdi ir kitų nepriklausomos Lietuvos publikai girdėtų operų, apie ketvirtadali sudaro pauji kompozitorių vardai, kaip H. W. Henze, W. Fortner, Cikker, Carl Orffo operoms, kurios dabar girdimos jau ir Vilniuje, praėjusiais metais Stuttgar-te buvo skirta ištisa savaitė. Šios operinės naujovės nedaug ką žinomos ne tik televizija besismaginanti Amerikos publikai, bet ir muzikuojantiems to krašto buvusiems D. P. lietuviams. Prieš kelis metus viename interviu mūsų vertinamo vieneto dirigentas į klausimą apie naujas Europos operas atsakė apie jas nežinąs. Geriausiu atveju, tai buvo išsiskyrimas nuo tolimesnių nepatogių klausimų.

Dabartinės muzikos pulsą juntąs Lapinskas "Lokyje" sujungia lietuvišką folklorą, naujuosius muzikinius atstikimus ir organizacinį išradingumą -- sugebėjimą neįmanomiausiose situacijose rasti kūrybingą išei-tį. Praktiko Lapinsko nepabaldė nė trumpas laikas: operą statyti ir rašyti buvo nutarta balandžio pirmosiomis dienomis, Chicagoje baigiant skambėti Verdi "Traviatai." Gegužės 25 d. visos gaidos jau buvo baigtos. "Lokio" nesustabdė ir kitos kliūtys. Neatsiradus solistui, Daktaro rolė buvo per-rašyta dramos aktoriumi. Pradžioje ji buvo numatyta dainininkui. Neatsiradus chorui, turėjo būti vestuvių scena, kuri yra fabulai nebūtina, bet operon įvesta parodymui lietuvių apeigų ir liaudies dainų.

Studijos dviejuose kontinentuose ir operinio darbo patirtis Lapinskiui davė pramoninių arsenalą, išbandytą kelių šimtų metų operos istorijoje. Naujos nėra nei kalbamosios rolės operoje, nei "Lokio" orkestro apimtis, vartota jau Mozarto operose jie abu išsiverčia su trimis dešimtimis instrumentų, tačiau Lapinsko orkestre žymiai daugiau mušamųjų. Kompozitoriaus nuomone, taktą pabrėžiant instrumentai neturėjo būti svetimi ir senojoje lietuvių liaudies muzikoje. Orkestre gros Lapinskiui jau iš praėjusio rudens koncerto ir pavasarinės "Cantatos declamatos" pastatymų pažįstami Chicagos simfoninio orkestro nariai. Jų bus 35.

"Lokys" vyks tik tris dienas prieš III Dainų šventę. Ar opera bus Dainų šventės papildymu, ar bus mastellu, kuriuo bus vertinama dainų šventė, yra dar atviras klausimas. Nujausdamas lygiagreto ir konkurencijos galmybę, Lapinskas vietoje gailimos kantatos apsisprendė už operą. Br. Budriūno kantata "Tėviškės namai" bus atliekama Dainų šventėje. Iki šiol Dainų šventė įvairiems operon kvieštiems vienetais yra buvusi patogia atsikakymų priežastimi. Atsiskakymų yra buvusių ir kitokių. Pora kviečiamųjų solistų pareikalavo Metropolitan operos lygio honorarų. Viena jų yra soprano Lilija Sukytė, Metropolitan Opera Studio narė 1966-iems metams. Studija yra Metropolitan operos tramplynas: pradedantiems žiūrovams ir artistams. Nuo įsistėgimo 1960 m. studijos nariai yra pastatę eilę operų, skirtų prilaugantiems žiūrovams. Operos metinis koncertas JAV Kongreso bibliotekoje bei gastrolės sudaro dažnas progas jauniems muzikams pasirodyti scenoje. Sukytė už vieną vakarą su "Lokiu" Chicagoje paprašė 1,000 dol. Marija Callas kainą už vakarą Metropolitan operoje siekia 1,500 dol.

Kitas jaunimo atstovas Algimantas Grigas būtų pasitenkinęs 500 dol. iš Jaunimo kongreso kasos. Šį pavasarį Grigas pirmą kartą pasirodė Chicagiškės lietuviškos operos trupės pastatyme: "Traviatoje" jis dainavo Germont rolę.

Keistomis aplinkybėmis iš "Lokio" iš-krito clevelandiški Čiurlionio ansamblis. Jo vadovas, maestro A. Mikulskis, taip ti-

tuluojamą PLJ kongreso biuletenyje, buvo pažadėjęs sudaryti 20-30 žmonių specialų chorą "Lokiu." Gegužės mėnesį, Lapinskiui nuvykus Clevelandan repeticijon, paaiškėjo, kad choras, ne tik nepradėjęs repetuoti, bet ir nesudarytas. Pasaulio lietuvių Bendruomenės centro valdybos vicepirmininkas Alfonsas Mikulskis, vadovaujans Čiurlioniu, negalėjęs sudaryti pajėgaus sąstato.

Kitiems PLJ kongresą globojančios PLB centro valdybos nariams gliau sekasi organizuoti talką Jaunimo kongresui ir jo Lokiu. Milda Lenkauskienė ir Vytautas Kamantas yra aktyvūs dviejose kongreso komisijose.

Po visų atsiskakymų operos sąstata liko patys muzikaliausieji. Taip galvoja kompozitorius. Liko tie, kurie buvo pajėgūs išmokti savąsias roles. Mažiau tikėtina, kad ką nors galėję paveikti atkalbinėjimai iš šalies. Suskaičiavus organizatorių, kompozitorių ir jo atstovaujamos muzikos gimimo metus, kiekvienam kvieštam solistui turėjo būti aišku, kad šios operos kelias yra vienintelė garantija išsilaikyti sekančio dvidešimtmečio scenoje.

Tie muzikalūs yra solistai Stasys Baras (Grafas Meškys), Daiva Mongirdaitė (Dalia), Aldona Stempuzienė (Medelnė) ir John Lueck (Danyla), baritonas iš Madison, Wis. Kalbamojoje Daktaro rolėje -- Leonas Barauskas. Prie muzikaliųjų priskirtinas ir kalbančiųjų choro ruošėjas Bernardas Prapuolenis, Chicagoje žinomas kaip originalių lietuviškų sutartinių kultuotojas lituanistinėse mokyklose.

Vienas iš labiausiai kompozitorių žavinčių operos elementų yra Vytauto O. Virkau dekoracijos ("genialios"). Jų eskizo perve-dime į realybę dailininkui talkina A. Giedraitis. Baletiniai įtarpai Jaunučio Puodžiūno ir Gražinos Giedraitienės. Bostono gyventojas ir eilę metų su universitetine teatro trupe dirbęs Robert D'Attilio yra operos režisierius. Scenos apšvietimas Tom Johnsono, 5 metus praleidusio Broadway scenose.

"Lokio" operos direkcija, kvietusi artistus, parūpinusi instrumentalistus, skambinusi begales kartų skersai išilgai S. Amerikos žemyno yra Danguolė Bartkuvienė ir Vaclovas Kleiza. Pirmoji -- operos pastatymo koordinatore, antrasis ryšininko su PLJK komitetu tituluais. V. Kleiza priklauso ir JAV lietuvių bendruomenės centro valdybai. Valdybos dauguma priklauso vienai iš rūpestingiausių organizacijų, susijusių su "Lokio" pastatymu: joje dažnai girdimas rūpestis, kad "Loki" nesą verta statyti, nes jaunuoliai neišvešią piniginių.

Darių Lapinską riša muzikinė giminytė su Georges Bizet. Jų abiejų operoms fabulas davė rašytojas Prosper Merrimee: tik darbininkės ir kareivio opera "Carmen" yra pasirodę 91 metus prieš lietuviškos temos "Loki" "Lokio" libretą, sekama novelė, parašė Vitalija Bogutaitė.

Darius Lapinsko opera neįmanomai netikėtai pastatė tašką jau kuomet dešimts metų trunkančioms kalboms apie lietuviškos operos pastatymą Amerikoje. Kalbos apie jaunuolių lyriškumą "Jūratė ir Kastytis" vėliau bandė krypti į subrendusią "Gyvanašlę," kol neužleido vietos kadaise draudžiamiems pokalbams per Atlantą apie "Gražiną." Taip ilgą iešmą bedrožiant, pirmos lietuviškos operos karni, atrodo, jau bus nusinešęs Lapinsko "Lokys."

## IŠVYKO | ARKTIKA

Tony Dauksza iš Grand Rapids, Mich., 54 m. amžiaus lietuvis, visą savo amžių troško tirti šiaurės kraštus. Dabar jau 11-tą kartą išvyko ilgesniam laikui į Šiaurės Arktiką. Apie jo kelionę plačiai rašė Grand Rapids, Mich., ir kiti keliomis susidomėję laikraščiai. Savo žiauriose keliuose Dauksza teko pergyventi visko, kelias dienas ant ledo plaukioti, gyventi 40 laipsnių žemiau O šaltį, ieškoti maisto. Išvyko su savo gerai paruoštu sunkvežimiu, ginklu ir latveliu. Apie šį įdomų keliautoją teks daug girdėti.

\* BRANDEIS UNIVERSITETE buvo suruošta studijų savaitė svarstyti tautinių mažumų atsparumą Sovietijoje. Delaware u-toukrai-nas prof. Bielinski pateikė išsamią paskaitą, tema: "Assimilation and Ethnic Assertiveness among Ukrainians of the Soviet Union." Baltų akademikai, rodos, nebuvo kvieisti pateikti žinių apie lietuvių, latvių ir estų atsparumą. Kažin, ar mūsų akademikai ir faktų turėty?



VIENYBĖS IŠVYKOJE birželio 18 d. inž. A. Mačionio vasarvietėje Center Moriches, Long Islande. Linksmisai būrys vienybičių - jų tarpe adv. S. Brodes, V. Kalvelis, Akelienė, Spūdienė, Algenis, B. Čeponis su žmona ir vaikai.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos



VIENYBĖS IŠVYKOJE gerai nusiteikęs Jurgis Jokūbaitis užkandžiauja K. Mačionienės skaniai paruoštas dešreles. Išvyka buvo surengta Vienybei paremti.

## WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS  
Duodami palaidotuviniai pietūs.

PRANAS BRUČAS  
Savininkas  
86-16 Jamaica Ave.  
Woodhaven, N. Y.  
Tel. Virginia 6-9519



PRANAS BRUČAS

## WINTER GARDEN TAVERN Inc.

1883 Madison Street  
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)  
Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVĖMS  
ir kitokioms pramogoms.  
Geriausias lietuviškas  
maistas prieinamomis  
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS



VYTAUTAS BELECKAS  
Savininkas



# SPORTAS

Edvardas Sulaitis

Gegužės pabaigoje Vilnuje įvyko Lietuvos Sporto Draugijų ir organizacijų sąjungos III respublikinė konferencija, kurioje ataskaitini pranešimą padarė Respublikinės sporto tarybos pirmininkas V. Ostrauskas. Jis pareiškė:

"1965 metais Tarybų Lietuvos sportininkai dalyvavo trijuose pasaulio čempionatuose, penkiuose Europos suaugusiųjų, jaunimo bei jaunų čempionatuose, pasaulinėje universiadaoje ir kitose stambiose tarptautinėse varžybose. Šiose varžybose 19-kai mūsų respublikos sportininkų buvo suteikti čempionų titulai, trims įteikti sidabro ir vienam bronzos medaliai. Už aukštus pasiekimus tarptautinėse varžybose septyniems Tarybų Lietuvos sportininkams suteiktas TSRS nusipelnusio sporto meistro vardas."

Toliau pirmininkas kalbėjo:

"Sporto draugijų ir organizacijų sąjunga įvykdė išpareigojimus sportinio mąstymo kėlimo srityje. Dabar 390 sporto kolektyvuose susibūrė beveik 600 tūkstančių fizikultūrininkų, t. y., apie 20 proc. visų respublikos gyventojų... Respublikoje šiuo metu veikia dvi aukšto sportinio meistriškumo ir 5 jaunimo sporto mokyklos, kuriose treneruojasi daugiau kaip 1700 sportininkų, tame tarpe nemaža dalis studentų... Šiuo metu respublikoje yra 3 treneriai. Sportininkai šakose, įtrauktose į Tautų spartaklados programą, dirba 343 treneriai. Tai daugiausia jauni treneriai. Daugiau kaip 10 metų darbo stažą turi tik apie 80 žmonių. 315 trenerių turi aukštąjį ar

nebaigtą aukštąjį išsilavinimą."

Kalbėtojas išskėlė ir eilę neteklių bei pageidavimų:

"Respublikoje vis dar reikiamai nesutvarkyta vaizdinė sporto propaganda (trūksta plakatų ir kt.), o taip pat rimtai šlubuoja ir paskaitinė propaganda. Mes labai pasigendame kvalifikuotų lektorijų, įdomių paskaitų, pokalbių."

Mes taip pat laukiame didesnės paramos iš respublikos rašytojų, kompozitorių. Visiems būtų malonu perskaityti naują romaną ar apysaką sportine tematika, padainuoti naują sportinę dainą."

Įdomūs yra minimos konferencijos nutarimai. Juose, tarp kirkio, sakoma:

"Pasiiekti, kad fizikultūrininkų gretos per 1966-1967 metus išaugtų ne mažiau kaip iki 630 tūkst., kad gamybinę nakštą atliktų iki 300 tūkst. žmonių. Paruošti 66 tūkst. visuomeninių instruktorių, 51 tūkst. sporto teisėjų, 10 tūkst. gamybinės gimnastikos instruktorių-visuomenininkų, apie 240 tūkst. II, III ir jaunų atskyrininkų, 300 I atskyrto sportininkų ir 260 sporto meistrų."

\* ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSAS, (birželio 2 d. Nr.) pranešime iš Uragvajaus rašo: "Krepšinio žaidynėse, įvykusiųse Montevideo mieste, nepaprastu taikumu pasižymėjo sovietų komandos... 30 d. prieš Uragvajaus olimpinę komandą, bet Montivideo rinktinė pralošė. Sakoma, pralošė dėl to, kad svečių komandoje buvo keli visai nauji žaidėjai, pirmą kartą išleisti užsienin... Uragva-



B. Čeponio sūnūs stovyklauja Viėnybės išvykoje Center Moriches, Long Islande.

jaus krepšinio sporte daug metų dalyvauja keli lietuviai jaunuoliai. O mūsų futbolininką Vlada Daukšą pasaulinio garso klubai perka vienas nuo kito. Gaudamas stambius nuošimčius, Daukšas tapo milijonieriumi."

## KRONIKA

\* VIOLETOS NESUKAITYTES (iš Kanados) nuotrauką ir jog laimėjimų Amerikos atvirose stalo teniso pirmenybėse aprašymas patalpintas Vilniaus Sporto birželio 4 d. laidoje. Čia taip pat rašoma apie S. Amerikos liet. jaunų krepšinio pirmenybes, Neolituanu laimėjimą Chicago Marquette parko pirmenybėse, apie Joną Guggainį, Sigitą Krašauską (buvusi ir dabartinį Šiaurės Amerikos liet. sporto sąjungos pirmininką).

\* KAUNO ŽALGIRIO vyrų krepšinio komanda, po gero pasirodymo tarptautinėse žaidynėse Sofijoje, dar sužaidė 4 draugiškas rungtynes įvairiose Bulgarijos vietovėse. Lietuviai visuose susitikimuose įveikė bulgarus. Tarptautinėse žaidynėse Sofijoje Žalgiris užėmė II vietą, o jos žaidėjas J. Giedraitis čia buvo pripažintas geriausiuoju turnyro gynėju.

\* STOCKHOLMO (Svedijoje) Klifo klubo rankinio komanda lankėsi Lietuvoje ir birželio pradžioje Kaune rungtyniavo su vietos Žalgiriu. Abu susitikimus laimėjo lietuviai, įveikę švedus 22:14 ir 25:16.

## Lietuviai Advokatai

**S. Bredis, Jr.**  
37 Sheridan Avenue  
Brooklyn 8, N. Y.  
Tel. AP 7-7083

**C. A. Voket**  
(Vokietaitis)  
41-40 74th Street  
Jackson Heights, N. Y.  
Tel. NEWton 9-6620

## REPUBLIC LIQUOR STORE



JUOZAS BRUŽINSKAS  
Vedėjas

322 Union Avenue  
Brooklyn 11, N. Y.  
Tel. EV 7-2089

## LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

**JUOZAS KAVALIAUSKAS**  
LICENSED PENNA AND NEW JERSEY  
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.  
Telefonas: DEwey 4-5136

**CHARLES J. ROMAN**  
(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.  
Telefonas: POplar 5-4110

**STEPHEN AROMISKIS**  
(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.  
Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

**M. P. BALLAS FUNERAL HOME**  
ALB. BALTRŪNAS-BALTON  
660 Grand Street Brooklyn, N. Y.  
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

## JUOZO GARŠVOS<sup>16</sup> LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.  
Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA  
AUTOMOBILIŲ ĮVAIRIEMS REIKALAMS

## Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA  
Patarnauja perkant ir parduodant namus,  
apdraudimo reikaluose, užpildant taksus.  
ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU  
Parduoda bilietus visomis susisiekimo  
priemonėmis į visas pasaulio vietas.  
MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.  
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

## GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

## John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas VIRginia 6-1800

Skaniausia lietuviška  
duona gaunama  
**SILVER BELL  
BAKING CO.**

A. RADŽIŪNAS, Sav.



PYRAGAI VEDYBINIAMS  
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus  
prašome telefonuoti:  
STagg 2-5938

36-40 Stagg Street  
Brooklyn 6, N. Y.

# VIENYBĖ

\* BIRUTĖ BARAUSKAITĖ birželio 19 d. New Yorke išrinkta kandidatė į pavyzdingosios lietuvaiteis rinkimus Chicagoje Jaunimo Kongreso proga. Rinkimai įvyko Maspetho par. salėje iš septynių New Yorke lietuvaiteis. Kęstutis Miklas, LB New Yorke apygardos kultūros vadovas, laimėjo įteikė \$50 kelionei į Chicagoją.

\* VYTAUTAS ALSEIKA, eilės Amerikos lietuvių laikraščių bendradarbis Europoje ir buv. vokiškosios ELTos redaktorius, yra atvykęs į Ameriką. Lankydamasis New Yorke, buvo užsukęs į Vienybę, kur pamatė Lietuvos vaizdų filmų. Alseika jau lankėsi Washingtono, Bostone, Clevelande, o Jaunimo Kongreso proga lankysis Chicagoje. Po to ketina dar nuvykti į Kaliforniją.

\* DR. MARIJA ALSEIKAITĖ, kuri jau kelinti metai profesoriauja Kalifornijos universitete ir atstovauja į tarptautiniuose archeologų suvažiavimuose, šiemet "kultūrinių mainų" programoje Ameriką atstovaus Vengrijoje. Į Europą kartu išvyksta su savo dukrele, su kuria kartu liepos mėn. lankysis Lietuvoje. Perėmė sykį dr. Alseikaitė į Lietuvą buvo nusivežusi savo vyresniąją dukrą, o dabar eilė jaunesniajai. Kaune gyvena dr. Alseikaitės motina, kuri kartu su savo vyru dr. V. Alseika buvo žymūs Vilniaus krašto veikėjai lenkų okupacijos laikais. Kartu į Europą su dr. Alseikaite vyksta dr. Tininis ir Railaitė.

\* MUSEUM OF MODERN ART New Yorke įsigijo dail. Romo Viesulo bespalvių reliefų aplanką "Notes on Image and Sound."

\* LIGIJA BIELIUKIENĖ iš New Yorke buvo nuvykusi į Chicagoją dalyvauti tenai įvykusiame Pasaulio moterų klubų federacijos konvencijoje. Jai talkino visas būrys Chicago klubo narių. Bieliukienė yra Lietuvių moterų klubų pirmininkė ir jau keliolika metų sėkmingai atstovauja lietuves.

\* KUN. DR. STASYS VALIUSAITIS, veiklus lietuvių darbuotojas, sveikatai sunegalavus, gydytojo patartas ilgesnį laiką pagyventi sausam klimate kalnuose, birželio paskutinėmis dienomis, išvyko į Pueblo, Colorado, Brooklyno Vyskupijos leistas naudotis visomis dvasiškio privilegijomis, kun. dr. Stasys Valiusaitis pakeliui sustos Columbus, Ohio, ir dalyvaus Chicagoje Jaunimo Kongrese.

\* DR. ALDONA ŠLIŪPAITĖ, ilgai New Yorke gyvenusi, iš savo tolimų kelionių buvo grįžusi į Brooklyną aplankyti savo senų bičiulių ir pažįstamų. Pralaidusi virš savaitę laiko, išvyko į savo dabartinę gyvenvietę, Denver, Colorado.

\* BUFFALO, N. Y., UNIVERSITETE paskaitos metuose bus pradėtos dėstyti lietuvių kalba. Dėstyti Raphael Sealey, klasikinčių kalbų profesorius, Lietuvių klubo pirmininkas. Susidomėję kreipkitės: Chairman, Dept. of Modern Languages, State University, Buffalo, N. Y. 14214.

\* Roland A. Gledraitis baigė dantistiką Dalhausie universitete, Hartford, Conn.

\* PREL. IGNACIUS KELMELIS, Newarko lietuvių parapijos klebonas, atšventė savo kunigystės 50 m. sukaktį. Dalyvavo Vyskupas Vincentas Brizgys iš Chicago. Programai vadovavo prof. Jokūbas Stukas. Bankete dalyvavo per 400 žmonių. Dainavo Liudo Stuko vadovaujamas "Žibuoklių" sekstetas.

\* JOSEPHINE ANSCOTT, ilgametė Vienybės skaitytoja iš San Francisco, Cal., mums rašo: "Labai džiaugiuosi kiekvieną Vienybės numerį ir visa širdim trokštu, kad dar daug metų gyvuotų šis seniausias pasaulyje lietuviškas laikraštis. Visus Jūsų skaitytojus širdingai prašau padėti šiam laikraščiui atžymėti 80 metų sukaktį."



TOLIMI SVEČIAI ARLINGTONO RESTORANE SU SAVININKAIS: Iš kairės Jonas Valaitis, dr. Aldona Šliūpaitė, Ona Valaitienė ir Juozas Mikuckis. Dr. A. Šliūpaitė buvo atvykusi iš Colorado, o Mikuckis iš Baltimorės.



JUOZAS KAPOČIUS, Lietuvos Enciklopedijos leidėjas, su Vienybės leideja V. Tysliaviene ir Vienybės angliškąjo skyriaus redaktore (kairėje) Demie Jonaitiene. Juozas Kapočius dabar rengiasi išleisti 6 toms lituanistiskos angliškai. Tai kainuos apie 600,000. dol.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

\* MOTERŲ VIENYBĖS vasaros gegužinė įvyks šeštadienį, liepos 24 d. Amelijos Sinušenės rezidencijoje, 361 Highland Boulevard, Brooklyne, New Yorke. Narės ir jų svečiai kviečiami dalyvauti. Bilietas asmeniui - \$5,00.

\* DEMIE JONAITIENĖ, Vienybės angliškąjo skyriaus redaktorė, su vyru Tomu ir dukra Aldona liepos 3 d. atostogų visam mėnesiui išskrenda į Vokietiją.

\* ANNA KASPER iš Jackson Heights, N. Y., beveik du mėnesius praleido atostogaudama Los Angeles, San Francisco, Cal., taip pat Chicagoje pas Mažeikus ir pas J. Kasputį, Kenosha, Wis.

## LITERATŪRINIŲ NAUJIENŲ VAKARAS

Lietuvių Jaunimo Kongreso atstovai atveža iš Chicago ir New Yorke peticiją ir parašus, surinktus iš viso pasaulio įteikti Jungtinėms Tautoms, reikalaujant Lietuvai nepriklausomybės. Tai įvyksta pirmą savaitę po Kongreso.

Šeštadienį, liepos 9 d., 8 val. vak. Carnegie Endowment didžioje salėje, esančioje JT būstinės artumoje, 345 E. 46th St., Manhattan, Santara-Sviesa, pakviesta peticijos įteikimo komiteto ra. proga pasitvirtinti kultūrinę programą, rengiamą naujų literatūros veikalų pristatymui.

Programoje: Antanas Gustaitis skaito iš savo naujo rinkinio "Ir atskrido juodas varnas", Dalia Juknevičiūtė-Mackuvienė deklamuoja iš Liūnės Sutekos vėliausios poezijos knygos "Bevardė šalis", Vytautas Vallukas pristato Petro Tarulio naują romaną "Vilniaus rūbas".

Pasibaigus programai, susipažinimas ir pasiūnekūčiamas prie kokteilių. Visi maloniai kviečiami atsilankyti ir paremti lietuvišką knygą bei susipažinti su atstovais iš kitų kraštų.

Jėjimas 3 dol. auka. Studentams pusė kainos, svečiams iš kitų kraštų nemokamai.

## SLA išvyka į Atlantic City

Birželio 4-5 dd. įvyko SLA vasarnamio atidarymas; atsilankė būrelis Susivienijimo veikėjų. Buvo malonu matyti SLA sekretorę B. Pivaronienę, Trečiokus, adv. S. Briedį, veikėją B. Spūdienę, Gustus, Kiaunę. Gaila, kad visų vardų negalima suminėti, bet mums jie visi lygūs ir mieli SLA nariai.

Birželio 4 d. mielos šeimnininkės: E. Trečiokienė, B. Spūdienė, T. Gustaitienė su eile kitų pagalbiniųjų pagaminavo vakarienę -- labai skaniai pavalgėm ir išgėrėm. Net ir dainuoti ėmėm. Na, ir kas toliau? Nagi, viena šeimnininkė atneša tortą su degančia žvakute ir padeda ant stalo prieš mane. Atsisloja visi svečiai ir dainuoja man "ilgiausių metų." Aš, Vincas Kalvelis, taip susijaudinau ir jaučiausi laimingas

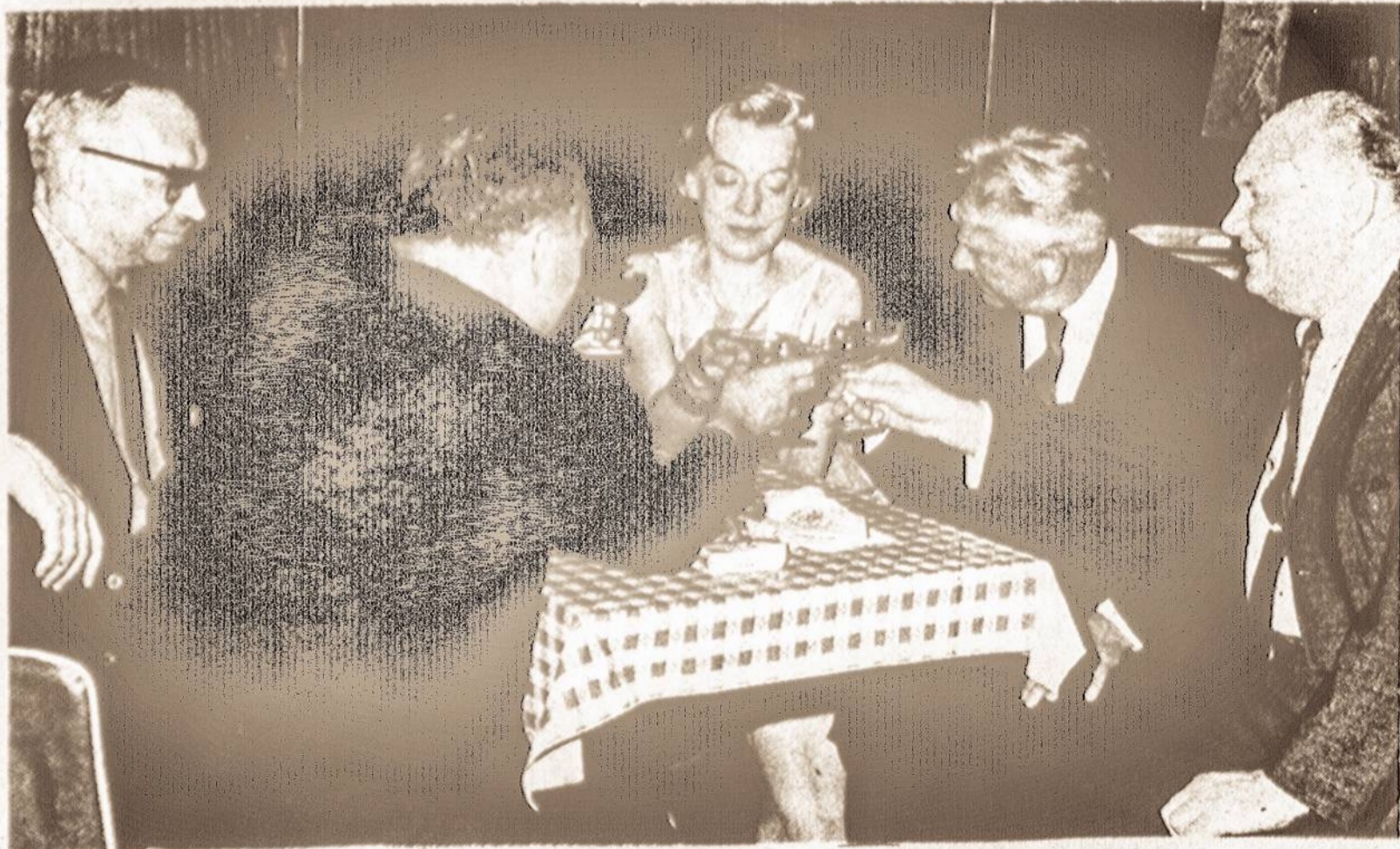
savo tautiečių ir draugų tarpe.

Aš buvau visai pamiršęs apie savo gimtadienį, bet atrodė, kad kai kas iš mano draugų tai žinojo ir nepamiršo. Kaip ten bebūtų, aš jiems jaučiu draugišką dėkingumą.

Sekmadienį, birželio 5 d. mielos šeimnininkės ir vėl mus valdino ir atnešė kitą tortą! Sustojom ir vėl dainuojam "Happy Birthday". Bet dabar Gustams. Jie -- SLA veikėjai. Turėjom maionumą juos pagerbti. Kazinauskai iš New Jersey, SLA veikėjai, irgi dalyvavo.

Vasarnamio atidarymas buvo smagus, Gaila, kad SLA buvo priverstas tokį gražų vasarnamį parduoti; toje apylinkėje miestas statys gyvenamuosius namus.

V. KALVELIS



RAŠYTOJO PETRO TARULIO (Juozo Petrėno) knyga "Vilniaus Rūbas" iš Nidos leidyklos Londone gauta New Yorke. Ta proga draugų literatų tarpe ji šampanu aplaistoma Arlington restorane Brooklyne. Iš k. į d.: Vytautas Alseika iš Vokietijos, Jonas Kiznis, V. Tysliaviene, Juozas Petrėnas ir Jonas Valaitis.